

ἘΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πρώτος

Συνδρομὴ ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20—Ἀν συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἰσι ἑτήσιαι — Γραφῶν τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. 15 Φεβρουαρίου 1876

ἘΘΝΙΚΗ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ

Ἑρηνισθεΐσα ὑπὸ Α. Σ. Βυζαντιοῦ.

Ἐνέμημα: 181 σελ. 81.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Παιδεύσεις καὶ ἀνατροφὴ.

Ἑρ.—Τί ἐννοεῖς διὰ τῶν λέξεων τούτων—Παιδεύσεις καὶ ἀνατροφὴ;

Ἀπ.—Ἡ ἀνατροφὴ καὶ ἡ παιδεύσεις εἶναι δύο σύγχρονοι ἐργασίαι, δι' ὧν μεταδίδονται εἰς τὰ παιδιά ἀμφοτέρων τῶν φύλων αἱ γνώσεις, ἃς ἀπεταμίευσαν αἱ προηγηθεῖσαι ἡμῶν γενεαὶ καὶ ἡ ἡμετέρα, καὶ ἀναπτύσσονται τὰ φυσικὰ χαρίσματα τῶν παιδίων τούτων, ὅπως ἐκτελέσωσι θεόντως τὰ καθήκοντα καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῶν.

Ἑρ.—Τίς δίδει εἰς τὰ παιδιά τὴν πρώτην ἀνατροφὴν;

Ἀπ.—Σχεδὸν πάντοτε ἡ μήτηρ. Τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς μητρὸς εἶναι τὰ βαθύτερον ἐντυπούμενα εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν νέων. Τὸ μητρικὸν παράδειγμα ἀφυπνίζει τὰς καρδίας τῶν παιδίων καὶ καθοδηγεῖ αὐτὰ εἰς τὰς γνώσεις καὶ τὰ στοιχειώδη καθήκοντα τῆς ζωῆς.

Ἑρ.—Τίς ἐξοκλοῦθε μετέπειτα τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδίων;

Ἀπ.—Μετά τινα ἡλικίαν, τὸ ἔργον τοῦτο ἀναλαμβάνει ὁ διδάσκαλος, ἢ ἡ διδασκάλισσα, ἀναλόγως τοῦ φύλου τοῦ παιδίου· διότι οἱ γονεῖς, ἀσχολούμενοι εἰς τὰς καθημερινὰς ἀνάγκας, δὲν ἔχουσι καιρὸν πρὸς διδασκαλίαν τῶν τέκνων τῶν· πολὺ αἰεὶ δὲ δὲν ἔχουσι καὶ τὰς ἀπαιτουμένας γνώσεις.

Ἑρ.—Τίνας ἐγγυήσεις παρέχει εἰς τὰς οἰκογενεῖας εἰς ξένος, ὅπως ἀναθέσωσιν αὐτῷ τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων των;

Ἀπ.—Ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ παρέχῃ ἐγγυήσεις ἰκανότητος καὶ τιμιότητος, ἃς ἐπιβεβαιῶσιν τὸ δίπλωμα αὐτοῦ, δι' οὗ πιστοποιεῖται ὅτι, ἐξετασθεὶς ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ὑπαλλήλων, ἐκρίθη ἄξιος πρὸς διδασκαλίαν. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἐπιτηρεῖται διδάσκων καὶ ὑπὸ ἐφορευτικῶν ἐπιτροπῶν.

Ἑρ.—Πάντες οἱ πολῖται εἶναι ὑπόχρεοι νὰ ἀποκτώσιν ἐντελῆ παιδεύσειν;

Ἀπ.—Ὁ βαθμὸς τῆς παιδεύσεως εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὰ μέσα τοῦ πολίτου καὶ τὸ ἐπάγγ-

γελμα, ὅπερ μέλλει νὰ ἐξασκήσῃ πρὸς πορισμὸν βίου. Ὁ μὴ ἀποκτῶν ὅμως τὰς ἀπαραιτήτως ἀναγκαίας γνώσεις, οὗτος ὀλίγον διαφέρει τοῦ κτήνου.

Ἑρ.—Ποῖαι εἶναι αἱ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖαι γνώσεις;

Ἀπ.—α') Ἡ καθαρὰ καὶ εὐκολοὺς ἀνάγνωσις, ἢ εὐανάγνωστος καὶ ταχεῖα γραφὴ, καὶ ἡ εὐκολία τοῦ ἐκφράζεσθαι προφορικῶς καὶ ἐγγράφως.

β') Αἱ τέσσαρες πράξεις τῆς ἀριθμητικῆς.

γ') Ἡ ἱερὰ ἱστορία καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία

δ') Ἡ γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἄλλων χωρῶν.

Ἑρ.—Ποῖας ἄλλας γνώσεις νομιζεῖς ἀναγκαίας, κατὰ δεύτερον λόγον;

Ἀπ.—Καλὸν εἶναι νὰ ἐννοῇ ὅπως οὖν ὁ πολίτης μίαν ξένην γλῶσσαν καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς διοικητικῆς νομοθεσίας καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου, καὶ νὰ μάθῃ γενικὰς τινὰς ἰδέας περὶ τεχνῶν καὶ χημείας. Ὁφέλιμος εἶναι καὶ γνώσις τῆς μουσικῆς καὶ αἱ σωματικαὶ ἀσκήσεις, δι' ὧν ἐνδυναμοῦται καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα, οἷον ὁ δρόμος, τὸ κολύμβημα, ἡ εὐθυβολία κτλ.

Ἑρ.—Εἰς ἄνθρωπον ὅστις θὰ ζήσῃ ἐργαζόμενος διὰ τῶν χειρῶν, τί χρησιμεύει ἡ γνώσις τῆς ἱστορίας;

Ἀπ.—Ἡ ἱστορία εἶναι τὸ διδακτικώτατον τῶν μαθημάτων καὶ ὁ καθημερινὸς ὁδηγὸς τῶν ἀνθρώπων. Μᾶς διδάσκει τὰ λάθη καὶ τὰ παραπτώματα, ὅσα κατέστρεψαν τοὺς πατέρας μας, καὶ τὰς ἀρετὰς, δι' ὧν ἐδοξάσθησαν. Μᾶς διδάσκει πῶς ὑπεδουλώθησαν ὑπὸ ξένων κατακτητῶν, ὅσας κίς διηρέθησαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ πῶς, ὅσας κίς ὠμονόησαν, κατέστρεψαν ἐχθροὺς ἀνικητούς. Οἱ Ἕλληνες οἱ γνωρίζοντες τί ἦτον ἡ Ἑλλάς καὶ διὰ ποίων θαυμάτων ἀνδρίας καὶ αὐταπαρνήσεως ἀνεστήθη ἐκ νεκρῶν τὸ ἑλληνικὸν βασίλειον, αἰσθάνονται θερμότερον τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν Πατρίδα.

Ἐπιτελεῖται συνέχεια.

Ὁ μετὰ τούτης εὐφυΐας τὴν παρακμάζουσαν ἀθηναϊκὴν κοινωνίαν στηλιτεύσας Ἀριστοφάνης εἶπε:

καὶ πρὸς τοῦτοις ἐφασκεν

Ἐρέτην χρεῖναι πρῶτα γενέσθαι, πρὶν πηδάλιος ἐπιχειρεῖν, κατ' ἐντέθεν προρατεῦσαι καὶ τοὺς ἀνέμους διαθροῖσαι, κατὰ κυβερνᾶν αὐτὸν ἑαυτῷ. (Ἰν. 641 κ.)

Ἐν τῇ σημερινῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν οὐδεὶς ἐνθυμείται τὸ σοφὸν τοῦτο λόγιον, καὶ οἱ ἐρέσσειν μὴ εἰδότες, πηδαλιούχοι καὶ κυβερνήται αὐτοσχεδιάζονται τοιοῦτων τούτων οἵακας κρατούντων, οὐδὲ γαλινιώσης τῆς θαλάσσης, τοῦ πληρώματος παύουσιν οἱ κίνδυνοι. Τί δ' ἂν χειμῶν καταρραγή;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ν. ΛΕΒΙΔΗΣ.

ΠΩΣ ΤΡΕΦΟΜΕΘΑ

Συγγραμ. 181 σελ. 81.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΒΔΟΜΗ

Ἐπὶ στόμαχος.

Ἐνθυμείσαι, βέβαια, τί εἶνε οἰσοφάγος.

Προχθὲς σοῦ τὸ εἶπα, καὶ δὲν πιστεύω νὰ τὸ ἐλησμόνησες τόσον γρήγορα.

Οἰσοφάγος εἶνε ὁ σωλὴν, διὰ τοῦ ὁποίου συγκοινωνεῖ ὁ φάρυγξ μὲ τὸν στόμαχον.

Ὅταν λοιπὸν τὸ φαγητὸν εἰσέλθῃ εἰς τὸν οἰσοφάγον, μεταβαίνει εἰς τὸν στόμαχον κατὰ πολὺ περίεργον τρόπον. Τριγύρω τοῦ σωλῆνος αὐτοῦ εἶνε τοποθετημένοι πολλοὶ ἐλαστικοὶ κρίκοι ἢ δακτυλίδια, τὰ ὁποῖα ἀφ' ἐνὸς μὲν σφίγγονται ὀπισθεν τοῦ φαγητοῦ καὶ τὸ ὠθοῦσι τοιοῦτοτρόπως πρὸς τὰ ἔμπρῳς, ἀφ' ἑτέρου δὲ διαστέλλονται ἐνώπιόν του καὶ τοῦ ἀνοίγουν δρόμον. Οὕτω δὲ τὸ μεταφέρουσι βαθμυδὸν εἰς τὸν στόμαχον, καὶ ἐκεῖ σφίγγεται ὁ τελευταῖος κρίκος, καὶ τὸ φαγητὸν πίπτει ἐντὸς τοῦ στομάχου.

Εἶδες ποτὲ σκώληκα νὰ περιπατῇ; Ἢ παρητήρησες θεβαίως πῶς φουσκώνει ἀλληλοδιαδόχως ἡ ἐπιφάνεια τοῦ σώματός του ἐκ τῶν ὀπίσω πρὸς τὰ ἔμπρῳς, ὡς ἂν ἐκυλίετο κανὲν πρᾶγμα ἐντὸς του, ἀπὸ τὴν οὐρὰν πρὸς τὴν κεφαλὴν τὴν αὐτὴν ἀπαράλλακτα κίνησιν ἤθελες παρατηρήσει καὶ εἰς τὸν οἰσοφάγον, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ τὸν ἐβλεπες ἐνῶ ἐργάζεται. Διὰ τοῦτο δὲ ἡ κίνησις αὐτὴ ὠνομάσθη κίνησις σκωληκώδης, διότι ὁμοιάζει μὲ τὴν κίνησιν τῶν περιπατούντων σκωλήκων.

Ἐδῶ πρέπει τὴν νῦν νὰ προσέξῃς εἰς κἄτι τι πολὺ περίεργον, ὡς πρὸς τὴν κίνησιν περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλοῦμεν.

Ἡ κίνησις αὐτὴ δὲν ὁμοιάζει διόλου τὴν κίνησιν τῆς χειρός σου, ὅταν λαμβάνῃ τὸν ἄρτον, οὔτε τῆς σιαγόνης σου, ὅταν τὸν μασῇ, οὔτε τῆς γλώσσης καὶ τοῦ φάρυγγος, ὅταν καταπίνης. Ὅλαι αὐταὶ αἱ κινήσεις ἐξαρτῶνται ἀπὸ σέ' ἂν θέλῃς τὰς κάμνεις, ἂν θέλῃς δὲν τὰς κάμνεις, διότι ὅλα ἐκεῖνα τὰ ὄργανα σὲ γνωρίζουν, τὰ γνωρίζεις, καὶ σὲ ἀναγνωρίζουν οὕτως εἰπεῖν καὶ σὲ ὑπακούουν. Ἐδῶ ὅμως ἐμβαίνομεν εἰς ἄλλον κόσμον, κόσμον ἄγνωστον, ὅστις οὔτε σὲ γνωρίζει, οὔτε σὲ ὑπακούει. Τὰ μικρὰ ἐκεῖνα δακτυλίδια τοῦ οἰσοφάγου σου κινεῖνται, βλέπεις, μόνον τῶν, εἴτε θέλεις εἴτε

δὲν θέλεις, καὶ ἂν σοῦ ἔλθῃ ἕξαφνα ὄρεξις νὰ τοὺς φωνάζῃς: «σταθῆτε,» ὄχι μόνον δὲν θὰ σ' ἀκούσουν, ἀλλ' οὔτε θὰ προσέξουν κἂν εἰς τὴν διαταγὴν σου. Τὸ σῶμά σου, καθὼς παρατηρεῖς, εἶνε ἐν μικρὸν βασιλείον, τοῦ ὁποίου εἶσαι μὲν βασίλισσα, ἀλλὰ δὲν ὀρίζεις παρὰ μόνον τὰ σύνορα. Αἱ χεῖρες, οἱ πόδες, τὰ χεῖλη, τὰ βλέφαρα, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἐξωτερικὰ μέρη εἶνε ταπεινοὶ σου ὑπῆκοοι, καὶ ὅ,τι σὺ διατάξῃς τὸ ἐκτελοῦν εἰς τὴν στιγμὴν χωρὶς ἀντιλογίαν τὸ ἐσωτερικὸν ὅμως τοῦ βασιλείου σου οὐδὲ κἂν σὲ γνωρίζει. Εἶνε μικρὰ τις δημοκρατία, ἥτις αὐτοδιοικεῖται, — καθὼς λέγουσιν αἱ ἐφημερίδες τὰς ὁποίας λαμβάνει ὁ πατήρ σου, — καὶ οὔτε ἀκούει οὔτε δέχεται διαταγὰς σου.

Ἡ δημοκρατία αὕτη εἶνε τὸ μαγειρεῖον, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ σώματος. Ἐκεῖ κατασκευάζεται τὸ αἷμα καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς μαγειρικῆς, πρὸς χρῆσίν σου μὲν ἐννοεῖται, χωρὶς ὅμως νὰ ἐρωτηθῆς, μήτε νὰ τὸ γνωρίζῃς. Ὁμοιάζει κατὰ τοῦτο οἰκοδόμοισιν, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ὑπὲρταί της ἐκλείσαν τὴν θύραν τοῦ μαγειρείου, διὰ νὰ ἐργάζωνται ἐντὸς αὐτοῦ ἐλεύθεροι καὶ κατὰ τὰς ὁρέξεις των. Ταπεινωτικὸν εἶνε τοῦτο βέβαια πλὴν τί νὰ γείνη. Πᾶρε το ἀπόφασιν, καὶ κυβέρνα τοῦλάχιστον φρονίμως ὅσους ὑπῆκοὺς ἔχεις εἰς τὰς διαταγὰς σου.

Ὁ στόμαχος εἶνε ὁ ἀρχιμάγειρος, τούτέστιν ὁ πρόεδρος τῆς μικρᾶς αὐτῆς ἐσωτερικῆς σου δημοκρατίας. Αὐτὸς ἐπιτηρεῖ τὰς καμίνους, φέρει ἐπὶ τῶν ὤμων του ὄλον τὸ βάρος τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἀγρυπνεῖ περὶ τῆς κοινῆς εὐημερίας.

Σοῦ εἶπα: «ἐπιτηρεῖ τὰς καμίνους,» καὶ ἐνόμισες ἴσως ὅτι ἡ φράσις αὕτη εἶνε ἀπλῆ παραβολή. Διόλου ὁ στόμαχος μαγειρεύει ἀληθινὰ ψῆνει, βράζει, καθὼς ψῆνει καὶ βράζει ἡ μαγειρίσσα τῆς οἰκίας σας. Ποῦ εὐρίσκει ὅμως τὸ πῦρ; ποῖος τοῦ τὸ δίδει; Ἐδῶ θεβαίως δυσκολεύεσαι νὰ μοῦ ἀπαντήσῃς, διότι ἐλησμόνησες ἴσως τὸν περίφημον ἐκείνον ἐπιστάτην, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλήσαμεν εἰς τὰς ἀρχὰς, καὶ ὅστις μοιράζει εἰς τοὺς ἐργάτας ὅ,τι χρειάζονται.

— Πολὺ καλὰ! Ὅ μού παρατηρήσῃς ἄλλ' ἔχει ξύλα τὸ αἷμα διὰ νὰ δώσῃ εἰς τὸν κύριον ἀρχιμάγειρον;

Ξύλα; Ἐχει κἄτι τι πολὺ καλλίτερον παρὰ ξύλα ἔχει θερμότητα ἐτοιμὴν ἐντὸς του καὶ αὐτὴν δίδει εἰς τὸν στόμαχον. Ὅταν ὁ στόμαχος ἔχῃ ἐργασίαν, προσκαλεῖ τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον προστρέχει ἐξ ὄλων τῶν μερῶν τοῦ σώματος, καὶ τὸν θερμαίνει τόσον καλὰ, ὥστε βράζει ἀληθῶς καὶ μαγειρεύει τὰ ἐντὸς αὐτοῦ εὐρισκόμενα. Διὰ τοῦτο αἰσθανόμεθα ἐνίοτε μικρὰν τινα ἀνατριχίαν εἰς τὰ νῶτά μας, ὅταν φορτώνωμεν πολὺ τὸν στόμαχόν μας. Ὁ

ἀρχιμάγειρος φωνάζει τότε μεγαλοφώνως ζητῶν βοήθειαν καὶ θερμότητα τὸ δὲ αἷμα ἀναγκάζεται νὰ παραιτήσῃ πᾶσαν ἄλλην του ἐργασίαν, νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν θερμότητά του ἀπὸ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος καὶ νὰ τὴν φέρῃ εἰς τὸ μαγειρεῖον τοῦ στομάχου.

Διὰ τοῦτο ἐπίσης εἶνε ἐπικίνδυνον νὰ λουώμεθα μετὰ τὸ φαγητὸν, ἐνῶ ὁ στόμαχος μας ἐργάζεται. Τὸ ψῦχος διώκει τότε τὴν θερμότητα ἀπὸ τὴν χύτραν τοῦ στομάχου μας, καὶ τόση ποσὴ γίνεται ἀναστάσις εἰς τὸ σῶμά μας ὡς ἐκ τούτου, ὥστε δύναται τις καὶ νὰ ἀποθάνῃ ἕνεκα τοιαύτης ἀπερισκεψίας.

Μὴ μ' ἐρωτήσῃς σήμερον πῶθεν προέρχεται ἡ θερμότης αὕτη τοῦ αἵματος; θὰ τὸ μάθῃς ἀργότερα. Σήμερον ἀρκεῖ νὰ γνωρίζῃς, ὅτι ὁ μάγειρός μας ἔχει ὅσον πῦρ χρειάζεται, καὶ δύναται νὰ μαγειρεύσῃ. Ἡξέουρες δὲ ὅτι πρόκειται νὰ θράσῃ τὸν χυλὸν ἐκείνον, ὅστις προητοιμάσθη ἐντὸς τοῦ στομάχου, καὶ πρέπει τὴν νῦν νὰ ψῆθῃ καὶ νὰ δέσῃ, οὕτως εἰπεῖν, καθὼς λέγει ἡ μήτηρ σου, ὅταν κατασκευάζῃ γλυκόν.

Τί δὲ κάμνει τὴν νῦν ὁ στόμαχος; Ἀκριβῶς ὅ,τι κάμνει ὁ μάγειρος, ὅστις ἔχει νὰ θράσῃ χυλόν. Ὅπως ἐκεῖνος περιστρέφει τὸν χυλὸν ἐντὸς τῆς χύτρας, καὶ σείει πολλαίως καὶ τὴν χύτραν, διὰ νὰ ἀναμιχθῇ καλλίτερον ἡ ζύμη, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ στόμαχος, ἐνὸς μὲν διαρκεῖ τὸ ψήσιμον, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ χυλοῦ του, συστέλλεται καὶ ἐκτείνεται ἀλληλοδιαδόχως, καθὼς τὰ δακτυλίδια ἐκεῖνα τοῦ οἰσοφάγου, καὶ τὴν πιέζει παντοιοτρόπως, καὶ τὴν ζυμώνει καὶ τὴν ἀναμιγνύει.

Ὅπως δὲ ὁ μάγειρος χύνει καὶ ὀλίγον νερὸν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ στόμαχος προσθέτει ἀδιακόπως εἰς τὸν χυλὸν τοῦ ὑγρὸν τι, τὸ ὁποῖον περιέχει ἐπίσης πολὺ ὕδωρ, καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ πολλαῖς μικρᾶς τρύπας, εὐρισκόμενας ἐντὸς τῶν λεπτῶν αὐτοῦ τοιχωμάτων.

Καθὼς ἐπίσης ὁ μάγειρος ρίπτει ἄλας εἰς τὴν χύτραν του, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ στόμαχος προσθέτει τὸ ἄλας του. Τὸ ὑγρὸν περὶ τοῦ ὁποῖου ἐλέγομεν δὲν περιέχει μὲν ἄλας, ὅπως τὸ βλέπομεν εἰς τὴν τράπεζαν, ἔχει ὅμως τὸ δραστηριώτερον αὐτοῦ συστατικόν, ἐκεῖνο ἀλλοτῆ τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἀναλύσῃ εἰς ὁμομόρφον χυλόν ὅ,τι ἐφάγομεν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἄλας εἶνε τὸσφω ἀναγκαῖον εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ στομάχου μας, διὰ τοῦτο μᾶς φαίνονται τόσον ἀνοστα τὰ ἀνάλατα φαγητὰ, καὶ διὰ τοῦτο ἡ γεῦσις, ὁ πιστότατος ἐκείνος θυρωρός, τὸν ὁποῖον ἐγνωρίσαμεν, ὑποδέχεται λίαν δυσχερῶς τοὺς ἀνόστους καὶ ἀναλάτους ξένους, οἵτινες ζητοῦσι νὰ εἰσέλθωσιν ἐντὸς μας, καθὼς ὑποδεχόμεθα ὅλοι μὲ μορφασμοὺς δυσ-

ρεσκείας τοὺς ἀνοήτους καὶ ὀχληροὺς, οἵτινες ἐρχονται νὰ μᾶς κάμουν ἐπίσκεψιν.

Διὰ τοῦτο οἱ ἄνθρωποι, καὶ κατ' αὐτοὺς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, χωρὶς νὰ γνωρίζωσι τὸ διατί, ἐβρίπτον πάντοτε ἄλας εἰς τὰ φαγητὰ των διὰ τοῦτο δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ζῶα, χωρὶς ἐπίσης νὰ ἠξέουρωσι τὸν λόγον, ἀγαποῦν τὸ ἄλας εἰς τὴν τροφήν των, καθὼς δύνασαι νὰ μάθῃς, ἂν ἐρωτήσῃς τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος κτηνοτρόφους.

Δὲν ὑπάρχει ὅμως μόνον ἄλας εἰς τὸ ὑγρὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐκρέει ἀπὸ τὸν στόμαχον καὶ προστίθεται εἰς τὸν χυλὸν τοῦ φαγητοῦ. Οἱ ἐπιστήμονες ἀνεκάλυψαν ἐντὸς αὐτοῦ καὶ μίαν ἄλλην οὐσίαν, πολὺ δραστήριον ἐπίσης, ἡ ὁποία περιέχεται καὶ εἰς τὸ γάλα. Δι' αὐτὸ δὲ τὸ τυρίον, τὸ ὁποῖον περιέχει καὶ αὐτὴν τὴν οὐσίαν καὶ ἄλας ἐπίσης, εἶνε προσφορώτατον εἰς τὸ τέλος τοῦ γεύματος, διότι δίδει ἐπικουρίαν εἰς τὸ μαγειρεῖον τοῦ στομάχου. Τούτου ἕνεκα λέγομεν συνήθως, ὅτι τὸ τυρίον εὐκολύνει τὴν χώνευσιν.

Τὴν χώνευσιν εἶπον, καὶ ἀπὸ τὴν λέξιν αὐτὴν ἔπρεπεν ἴσως ν' ἀρχίσω τὴν σημερινὴν μου ἐπιστολήν, διότι τοιοῦτοτρόπως ὀνομάζεται ὅλη αὕτη ἡ μαγειρικὴ, περὶ τῆς ὁποίας ἐλέγομεν μέχρι τοῦδε, καὶ ἡ ὁποία εἰς τοιοῦτον βαθμὸν μεταβάλλει ὅ,τι στέλλομεν εἰς τὸν στόμαχόν μας, ὥστε ἀδύνατον εἶνε πλέον νὰ ἀναγνωρίσῃς ἐντὸς τοῦ χυλοῦ τῆς χύτρας τοῦ στομάχου σου, τὰ ὠραῖα ζυμαρικά καὶ γλυκύσματα τὰ ὁποῖα ἔφαγες, καθὼς ἡ μήτηρ σου δὲν ἀναγνωρίζει θεβαίως ἐντὸς τῆς χύτρας τὰ ὠραῖα κινδῶνια, τὰ ὁποῖα ἔκοψε διὰ νὰ κάμῃ γλυκόν, ἀφοῦ θράσῃς καλὰ δύο τρεῖς ὥρας.

Ὁ στόμαχος, καθὼς βλέπεις, ἐργάζεται πολὺ κατ' ὄλον αὐτὸ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς χώνευσος, καὶ καθῆκον ἔχομεν, ὄχι μόνον νὰ μὴ ταράττωμεν τὴν ἐργασίαν του, ἀφοῦ ἀποφάγωμεν, ἀλλὰ καὶ ἐνῶ τρώγομεν νὰ μὴ τὸν παραφορτώνωμεν μὲ ὑπερβολικὴν ἐργασίαν. Διότι, μολοντί εἶνε ἀρχιμάγειρος καὶ πρόεδρος τῆς ἐσωτερικῆς μας δημοκρατίας, δὲν εἶνε πολὺ σωματώδης οὔτε παρὰ πολὺ δυνατὸς, καὶ πρέπει νὰ τὸν περιποιώμεθα, ἀφοῦ μάλιστα ἐργάζεται ὁ ταλαίπωρος τόσον εὐσυνειδήτως, καὶ ἀπ' αὐτὸν ἐξαρτᾶται ὅλη τοῦ σώματός μας ἡ ζωὴ.

Φαντάσου μάλιστα, ὅτι, καθὼς πολλοὶ ἰσχυρίζονται, ἀλλάσσει τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ δέρμα εἰς πᾶσαν χώνευσιν, καὶ θυσιάζει οὕτω εἰς τὸ καθῆκόν του τὴν ἰδίαν του περιουσίαν, μὲ ἀυταπάρνησιν, τὴν ὁποῖαν πολλοὶ θεβαίως ἀρχιμάγειροι καὶ πρόεδροι δημοκρατιῶν ἠδύναντο νὰ μιμηθῶσι. Τοῦτο, μικρὰ μου κυρία, δὲν πρέπει νὰ τὸ λησμονῆς, καὶ καθῆκον ἔχεις νὰ συλλογίζεσαι, ὅτι τόσον ἀφιλοκερδῆς ὑπάλληλος ἔχει κἄπως δικαίωμα νὰ ἀπαιτῇ περιποίησιν.

Ἐκτός δὲ τῆς δικαιοσύνης, ἣτις ἀπαιτεῖ νὰ περιποιώμεθα τὸν στόμαχόν μας, πρέπει νὰ τὸ κάμωμεν καὶ λόγῳ φρονήσεως, καθότι ἄλλως διατρέχει σπουδαῖον κίνδυνον ἡ ὑγεία καὶ ἡ ζωὴ μας. Ἄν κουρασθῶσιν οἱ πόδες σου, δύνασαι νὰ μείνης εἰς τὴν κλίνην· ἂν πονῇ ἡ χεὶρ σου, δύνασαι νὰ τὴν ἀφήσῃς νὰ ἀναπαυθῇ. Ἄλλ' ὁ στόμαχός σου ὁ ταλαίπωρος ἁμοιάζει τοὺς πτωχοὺς ἐκείνους ἐργατικούς ἀνθρώπους, οἵτινες τρέφουσιν δλόκληρον οἰκογένειαν. Ἐργάζεται διὰ τοὺς ἄλλους μᾶλλον παρὰ διὰ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ οὔτε νὰ ἀναπαυθῇ ἔχει δικαίωμα, οὔτε νὰ ἀσθενήσῃ· ἂν δὲ τυχὸν ἀδιαθετῆσῃ, ἡ ἀδιαθεσία του εἶνε συνήθως μακροχρόνιος, καὶ τὸ σῶμά μας μένει χωρὶς τακτικὴν τροφήν.

Τὰ μικρὰ παιδιὰ δὲν τὸ γνωρίζουσιν οὔτε τὸ φαντάζονται, καὶ δι' αὐτὸ ἀδιαφοροῦσι καὶ φορτώνουσι συνήθως τὸν στόμαχόν των. Σὺ ὅμως εἶσαι ἀρκετὰ μεγάλη, καὶ ἔμαθες ἤδη τὸ πρέπον· ἐπομένως ἐλπίζω ὅτι, καὶ ἂν τὸ ἔκαμνες, δὲν θὰ τὸ κάμης πλέον.

^{Ἐπιτελὴ συνέχισι.}

ΛΙΓΕΙΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ

^{Συνέχισι καὶ τίτλος ἰδί σελ. 84.}

Ἀφοῦ ἐπροίκισε τὴν παρ' αὐτοῦ πατροθετηθεῖσαν πόλιν διὰ τῆς μόνης τότε ὑπαρχούσης βιβλιοθήκης, ὁ Φραγκλίνος, δέκα ἔτη μετὰ ταῦτα, συνέλαβεν ἄλλην τινὰ ἰδέαν. Ἐν Φιλαδελφείᾳ δὲν ὑπῆρχε γυμνάσιον, καὶ ἐστοχάσθη νὰ συστήσῃ τοιοῦτον, ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, πανεπιστήμιον. Καὶ τότε ἐπίσης, ἐκρῦφθη ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν μυστηριωδῶν φίλων του, οἵτινες δὲν ἐφαίνοντο μὲν ποτὲ, πράγματι ὅμως ὑπῆρχαν, διότι εἶχεν εἰς ὅλας τὰς Γιούντας θιασώτας ἐγκλοπούμενους τὰς ἰδέας του, καὶ εὔρεν εἰς ὅλας ὑποστηρικτὰς τοῦ περὶ συστάσεως γυμνασίου σχεδίου. Ἡ γνώμη του ἦτον νὰ μὴ διδάσκονται εἰς τὸ γυμνάσιον τοῦτο λατινικὰ, καὶ ἰδοὺ πῶς ἠτιολόγησε τὴν τοιαύτην γνώμην του·

«Ἄλλοτε, ἔλεγεν, εἶχεν ἕκαστος τὴν κόμην του ὡς ἤθελεν, καὶ ἔθετεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του τὸν πῖλόν του. Σήμερον ἔχομεν φενάκας τόσοσ ὠραίας, ὥστε δὲν τολμῶμεν νὰ σκεπάσωμεν τὰς κεφαλὰς μας, καὶ κρατοῦμεν τοὺς πῖλους εἰς τὴν μασχάλην. Ἰδοὺ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν λατινικῶν ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει· ὁ πῖλος ἐν τῇ μασχάλη.»

Πιστεύω ὅτι εἶχεν ἄδικον, καὶ μάλιστα ὅτι θὰ εἶχεν ἐτι μᾶλλον ἄδικον ἂν εὑρίσκετο ἐν Γαλλίᾳ, ἐν χώρῳ δηλαδὴ λατινικῆς φυλῆς, ἐλκούσης ἐκ Ῥώμης τὰς ἀρχὰς τῆς γλώσσης τῆς καὶ τὰς πρώτας θέσεις τοῦ πολιτισμοῦ τῆς.

Ὅπως ἂν ἔχη τὸ περὶ τούτου, αὐτὸς μὲν

δὲν ἐπέτυχεν εἰς τὴν τοιαύτην γνώμην του, τὸ δὲ γυμνάσιόν του ἐπέτυχε, μεγάλως ἐπέτυχε, μετὰ τῶν λατινικῶν ὁμοῦ, καὶ κατέστη, ἐν ἔτει 1769, τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Φιλαδελφείας. Καὶ οὕτω δυνάμεθα νὰ ἐγγράψωμεν εἰς πίστωσιν τοῦ Φραγκλίνου τὴν Βιβλιοθήκην καὶ τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Φιλαδελφείας.

Ἡ εὐτυχία δὲν ἔρχεται ποτὲ μία μόνη· καὶ, ὅταν κάμωμεν μίαν καλὴν πράξιν, μία ἄλλη καλὴ πράξις ἔρχεται κατόπιν.

Μίαν τῶν ἡμερῶν, εἰς τῶν φίλων του, ὁ δόκτωρ Βῶνδ, ὑπῆγεν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· «Δὲν εἶναι νοσοκομεῖον ἐν Φιλαδελφείᾳ· ἐσκέφθη νὰ συστήσω, καὶ ὁμίλησα μετὰ τινῶν περὶ τούτου. Μὲ ἠρώτησαν· «Ὁ Φραγκλίνος ἀνεμίγηθι; Ὁμίλησας μετὰ τοῦ Φραγκλίνου;» Ἀπεκρίθη· «Ὁχι, δὲν εἶναι ἔργον του.» Ὅλοι ὅμως ἐπιμένουν καὶ λέγουσιν· «Πρέπει νὰ ὑπογράψῃ ὁ Φραγκλίνος· ἂν ὑπογράψῃ ὁ Φραγκλίνος, θὰ ὑπογράψωμεν καὶ ἡμεῖς.»

Ὁ Φραγκλίνος ἀνεκομβώθη εὐθὺς ὑπὲρ τοῦ νοσοκομείου, καὶ χρήματα συνήχθησαν, ἀλλ' ὄχι καὶ ὅσα ἐχρειάζοντο· ὁ δὲ Φραγκλίνος ἐσκέφθη ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπιψηφισθῇ ποσὸν ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως τῆς Πενσυλβανίας (τῆς Βουλῆς τοῦ καιροῦ ἐκείνου). Τὰ Μέλη τῆς Συνελεύσεως, ὄντα τὰ πλείστα ἐκ χωρικῶν, ἀντέτειναν, ὅτε ἐγένεον ἡ πρότασις, ὅτι τὸ νοσοκομεῖον θὰ ἐχρησίμευεν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως, καὶ ὄχι εἰς τοὺς τῆς ἐπαρχίας.

Ὁ Φραγκλίνος ἐπεσκέφθη ἕνα ἕνα τοὺς βουλευτὰς καὶ τοὺς εἶπεν· «Ἄς συμβιβασθῶμεν· ἐπιψηφίσατε 50,000 φράγκων ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ νὰ δώσωσι καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Φιλαδελφείας ἄλλας 50,000 φράγκων.»

Συνήνεσαν τότε τὰ Μέλη τῆς Συνελεύσεως, εἰπόντα καθ' ἑαυτὰ· «Δὲν θὰ εὑρεθοῦν 50,000 φράγκων ἐν τῇ πόλει τῆς Φιλαδελφείας· ἂς ἐπιψηφίσωμεν ὅσα μᾶς ζητεῖ. Θὰ ἔχωμεν τὸν ἔπαινον τῆς καλῆς πράξεως, καὶ δὲν θὰ ἐξοδευώμεν λεπτόν. Ἡ ψῆφός μας καὶ τὸ τίποτε θὰ ἦναι ἐν καὶ τὸ αὐτό.»

Ἄλλ' ὁ λογαριασμός ἐγένετο χωρὶς τὸν ξενοδόχον, τὸν Φραγκλίνον δηλαδὴ! Ὁ Φραγκλίνος ἔτρεξε πρὸς τοὺς προκρίτους τῆς πόλεως, καὶ, ἐπειδὴ ὁ ἀμερικανὸς εἶναι ἀνθρωπος ἐννοῶν ὡς ἕκαστος, καὶ πλέον ἢ ἕκαστος, τὰς ἐπωφελεῖς ὑποθέσεις, τοὺς ἔπεισε καὶ ἐνόησαν εὐκόλως ποῖον συμφέρον εἶχαν νὰ ὑπογράψουν, διότι, δίδων καθεὶς, π. χ., 200 φράγκα, ἦτον ὡς ἂν εἶδε 400. Κατ' ὁρῶσε λοιπὸν νὰ εὑρεθοῦν αἱ 50,000 φράγκων, καὶ δι' αὐτῶν, καὶ τῶν 50,000 ἄλλων χιλιάδων, τῶν ἐπιψηφισθεισῶν ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, καθιδρύθη τὸ καθίδρυμα ἐκεῖνο, ὅπερ εἶναι σήμερον τὸ μέγα νοσοκομεῖον τῆς Φιλαδελφείας.

Βεβαίως, τὸ νὰ ἔχη προικίσει τις τὸν τόπον του, ἐν ἡλικίᾳ τεσσαράκοντα ἐτῶν, διὰ βιβλιοθήκης, πανεπιστημίου καὶ νοσοκομείου, εἶναι πράγμα ὠραῖον, καὶ συναίσθησις ὠραιότερα, ἂν καὶ ἡ λάμψις τοῦ πολιτικοῦ βίου τοῦ Φραγκλίνου ἐσκότισεν ὀλίγον τὰς καλὰς ταύτας πράξεις· ἀλλὰ δὲν εἶναι αὐτὰ μόνα.

Ἐλείπαν πυροσβέσται. Ὁ Φραγκλίνος ἐπένοησε νὰ συστήσῃ ἑταιρίαν τῆς ὁποίας τὰ Μέλη ἀνελάμβαναν νὰ ἔχουν ὑδρίας δερματίνας καὶ μεγάλας καλάθους, τὰς μὲν πρὸς μεταφορὰν τοῦ ὕδατος, τὰς δὲ πρὸς ἀπομάκρυνσιν τῶν ἐπίπλων ἐν περιπτώσει πυρκαϊῆς. Ἡ ἑταιρία αὕτη συνεδρίαζε τακτικῶς, καὶ τὰ μὴ παρεμρισκόμενα Μέλη κατεδικάζοντο εἰς πρόστιμα, τῶν ὁποίων τὸ προῖον ἐχρησίμευεν εἰς ἀγορὰν κλιμάκων, ἀρπαγίων καὶ ἀντλιῶν.

Ἰδοὺ πῶς ὠργάνισε τοὺς πυροσβέστας.

Μετ' ἐρυθμίσειν ἐπίσης, λίαν πλημμελῆ ὄντα, καὶ τὸν διοργανισμόν τῆς νυκτοφυλακῆς.

Ἐν ὀλίγοις, τὰ πάντα ἔπραξεν ἐν Φιλαδελφείᾳ.

Τοσαύτην εἶχε τὴν εὐφυίαν, τοιοῦτον τὸ παράστημα καὶ τὴν ἐτοιμολογίαν, ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ τῷ ἀντισταθῇ.

Ὅτε τὸν εἶδαν συναθροίζοντα τόσοσ εὐκόλως χρήματα πρὸς παντοίους σκοποὺς, ἀπευθύνοντο πάντες πρὸς αὐτόν. Ἀνθρωπὸς τις ἐκ τῆς θρησκείας τῶν λεγομένων Μεθοδιστῶν, θέλων νὰ οἰκοδομήσῃ ἐκκλησίαν, ἐζήτησε τὴν σύμπραξιν του. Ὁ Φραγκλίνος εἶχεν ἤδη ἀνεγείρει ἐκκλησίαν, ἀλλὰ πρὸς χρῆσιν ὅλων τῶν θρησκευμάτων, ἐκκλησίαν ὅπου πάντες ἠδύναντο νὰ κηρύττουν. Ἡ ἐκκλησία αὕτη ἐχρησίμευσε θραδύτερον καὶ εἰς χρῆσιν τοῦ γυμνασίου.

Εἰς τὸν εἰρημένον μεθοδιστὴν εἶπε·

«Θέλεις νὰ λάβῃς χρήματα; — Μάλιστα. — Ἰδοὺ τὸ μέσον· πήγαινε πρῶτον πρὸς ὅλους ἐκείνους περὶ ὧν εἶσαι βέβαιος, γράψε τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἰς κατάλογον, δεῖξέ ἐπειτα τὸν κατάλογον αὐτὸν εἰς τοὺς ἀμφιβόλους. Βλέποντες τὰ ὀνόματα τῶν πρώτων, οἱ ἀμφίβολοι θὰ γράψουν καὶ αὐτοί. Μετὰ ταῦτα, λάβε τὸν κατάλογον αὐτὸν καὶ πήγαινε τελευταῖον εἰς ἐκείνους, περὶ ὧν φρονεῖς ὅτι δὲν ἔχεις τίποτε νὰ ἐλπίσης, καὶ θὰ ἐπιτύχῃς καὶ εἰς μερικοὺς ἐξ αὐτῶν. Μένει πάντοτε καλὴ τις τύχη, τὴν ὁποῖαν ὁ ἀνθρωπος δὲν περιμένει.

Ἄλλος τις, κουάκερος τὸ δόγμα, ἐπῆγέ ποτε νὰ εὔρη τὸν παγκόσμιον τοῦτον σύμβουλον καὶ τοῦ εἶπε· «Κύριε Φραγκλίνε, ἔρχομαι νὰ σὰς ζητήσω μίαν συμβουλήν εἰς μίαν μου μεγάλην ἀμχανίαν. Ἐχῶ βαρέλλια βίρας εἰς τὸ ὑπόγειόν μου· οἱ δὲ γείτονές μου ὀρέγονται, φαίνεται, τὸ ποτὸν τοῦτο, διότι τὰ βαρέλλια τὰ εὐρίσκω ἀδιακόπως ἀνοικμένα. Πῶς νὰ κάμω νὰ ἐμποδίσω τοὺς γείτονάς μου ἀπὸ τὴν πράξιν

ταύτην; — Ἀπλούστατον, ἀπεκρίθη ὁ Φραγκλίνος· βάλε ἔμπροσθεν τῶν βαρέλλιων τῆς βίρας ἐν καλὸν βαρέλλιον Μονεμβασίτου.»

Καὶ τοιαύτην μόνην ἔδωκε τότε τὴν ἀπάντησιν.

Ἰδοὺ λοιπὸν ὅποια τὰ ἔργα τοῦ Φραγκλίνου. Ἄλλ' ἂς μὴν ἀπατώμεθα· δὲν ἀγαθοεργεῖ οὕτως ἀνθρωπος καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν, ἂν ὁ ἀνθρωπος οὗτος δὲν ἔχη πίστιν εἰλικρινῆ, εὐσέβειαν βαθεῖαν. Ἡ πίστις αὕτη δύναται νὰ ἦναι θρησκεία θετικῆ, δύναται νὰ ἦναι φιλανθρωπία, φιλαδελφία, φιλοσοφία· πάντοτε ὅμως χρειάζεται πεποιθήσις βαθεῖα, διὰ νὰ θυσιάζῃ ὁ ἀνθρωπος τὸν καιρὸν του, τὴν ἡσυχίαν του, τὰ χρήματά του εἰς βοήθειαν τῶν ἄλλων.

Καὶ ἦτον ἀληθῶς εὐσεβέστατος ὁ Φραγκλίνος. Δὲν ἦτον δεισιδαίμων· ἀλλ' ἂν ἐκ τῆς νεότητός του αἰ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ μικρολόγοι θεολογικαὶ ἐριδες τὸν ἐψύχραναν εἰς πολλὰ πράγματα, εἶχεν ὅμως θερμοτάτην τὴν πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀγάπην· καὶ ἀπέθανεν ἔχων ἐπὶ τῆς κλίνης του τὸν Ἐσταυρωμένον, τὸν ὁποῖον δεικνύων εὐχαρίστως εἰς τοὺς παρισταμένους, ἔλεγεν· «Ἰδοὺ Ἐκεῖνος ὅστις ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀγαπῶνται!» Μεγίστη ἦτον ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις του, καὶ ἀκλόνητος ἡ πεποίθησις του περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Ἄλλ' ὁ εἰδικὸς χαρακτήρ τῆς θεοσεβείας τοῦ Φραγκλίνου ἦτον ὅτι μετὰ τῆς αὐτῆς πίστεως καὶ πεποιθήσεως ἐλάλει καὶ περὶ τοῦ ὅτι ἐνόμιζεν εὐαρεστοτέραν εἰς τὸν Θεὸν λατρεῖαν. Ἀνεγνώριζε καὶ τὴν ὠφέλειαν τῆς προσευχῆς καὶ τὴν ἀνάγκην τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν· ἀλλ' ἔλεγεν· «Τοῦτο δὲν εἶναι τὸ οὐσιῶδες μέρος τῆς θρησκείας.» Καὶ ἀνέφερε τοὺς λόγους τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπου ὁ Χριστὸς λέγει ὅτι δὲν θέλει παραδεχθῆ ὡς μαθητὴν τὸν λέγοντα εἰς αὐτὸν Κύριε, Κύριε, ἀλλὰ τὸν ἐκτελοῦντα τὸ θέλημα τοῦ.

Κατὰ τὸν Φραγκλίνον, θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι ν' ἀγαπῶμεν τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ φιλανθρωπία λοιπὸν καὶ ἡ φιλαδελφία ἦσαν ἡ θρησκεία του, καὶ ἡ μόνη θρησκεία του. Τοῦτο καὶ ἔγραψεν εἰς μίαν ὠραιότατην πρὸς τὸν Οὐαϊτφειλδ ἐπιστολήν· «Ὅσάκις, λέγει, βοηθῶ ἕνα τῶν ὁμοίων μου, δὲν πιστεύω ὅτι ὑποχρεῖται ἄτομον, ἀλλ' ὅτι ἐξοφλῶ χρέος· διότι, καθ' ὅσον μου τὸν βίον, με ὑπεστήριξε διηνεκῶς ἡ προστασία τοῦ Θεοῦ, καὶ ἄλλως δὲν δύναμαι νὰ δεῖξω εἰς τὸν Θεὸν τὴν εὐγνωμοσύνην μου, εἰμὴ ἀγαπῶν τοὺς ἀνθρώπους.» Ἐπειτα, ἐβοηθήθη πολλὰκις καὶ παρὰ πολλῶν ἀνθρώπων, πρὸς τοὺς ὁποῖους δὲν δύναμαι νὰ φανῶ χρήσιμος· μένει οὕτως εἰς ἐμὲ ἀνεξόφλητον τὸ τῆς εὐεργεσίας χρέος, καὶ τὸ χρέος τοῦτο ὑφείλω νὰ τὸ ἐξοφλήσω εὐεργετῶν ἄλλους.»

Ἡ τοιαύτη ἰδέα εἶχε τόσοσ βαθεῖως εἰς τὴν

διάνοιαν αὐτοῦ βίωθῃ, ὥστε ἡ ἀλληλογραφία του περιέχει δύο ἐπιστολάς κατὰ διαφόρους καιροὺς γραφείσας, ὅπου εὐρίσκομεν αὐτὴν ὑπὸ μορφὴν ὅπως πρωτότυπον.

Ἄγγλος τις, εὐρισκόμενος αἰχμάλωτος ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ τοῦ πολέμου τῆς Ἀμερικῆς, ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ζητῶν τὴν προστασίαν του, καὶ λέγων ὅτι ἐπεθύμει νὰ μεταβῇ εἰς Ἀμερικὴν καὶ ὑπηρετήσῃ τὸ νέον Κράτος ὡς διδάσκαλος ἐν τινι σχολείῳ. Ὁ Φραγκλῖνος ἀπεκρίθη γράφων ταῦτα: «Δὲν δύναμαι νὰ σὰς συμβουλεύσω νὰ μεταβῆτε εἰς Ἀμερικὴν· δὲν ἔμπορῶ νὰ σὰς ὑποσχεθῶ τὸ ζητούμενον ἐπάγγελμα. Ἄν ὅμως θέλετε νὰ σύρετε εἰς βάρους μου συναλλαγματίον ἐκ πέντε λιρῶν, δέχομαι νὰ τὸ πληρώσω, καὶ ὅταν εὐρεθῆτε εἰς θέσιν νὰ τὰς ἐπιστρέψετε, θέλετε τὰς δώσει εἰς τίμιόν τινα ἄνθρωπον ἐνδεῆ, εἰς τὸν ὅποιον θέλετε διαβιβάσει τὴν αὐτὴν παραγγελίαν· ὥστε οὕτω νὰ μεταβιβασθῶσιν ἀπὸ ἐνδεοῦς εἰς ἐνδεῆ, ἕως ὅτου εὐρεθῇ ἀχρεῖός τις, ὅστις νὰ θελήσῃ νὰ σφετερισθῇ τὰ δλίγα ταῦτα χρήματα. Κατ' αὐτὸν, νομίζω, τὸν τρόπον, διὰ μικροῦ μέσου δύναται νὰ προξενηθῇ πολὺ καλὸν, καὶ τὸ καλὸν τοῦτο νὰ κυκλοφορήσῃ· διότι ἡ ἀνθρωπότης εἶναι μίξ οἰκογένεια, καὶ οἱ ἄνθρωποι ὅλοι ἀδελφοί.»

Ἴδου ὁ σκοπὸς καὶ ἴδου ὁ ἄνθρωπος. Ἄνθρωπος, τὸν ὅποιον ὑπέθεσαν ὡς λίαν φειδωλὸν, ὡς ἀναγνόντες τὸν ἀνθρωπάκον Ρικάρδον, εἶχεν ἀπ' ἐναντίας ὡς μόνον ἐλάττωμα τὴν ἄκραν ἐλευθεριότητα, καὶ μᾶς λέγει ὁ ἴδιος ὅτι, ἂν δὲν εἶχε τὴν ἀγαθὴν του σύζυγον Δεβόραν, οὐδὲν ἀργύριον ἤθελεν εἶναι καλὸς νὰ οἰκονομήσῃ.

Μᾶς διηγείται ἀκόμη ὅτι, μίαν τῶν ἡμερῶν, ἤκουε κηρύττοντα τὸν ἱεροκήρυκα Οὐαϊτφείλδ. Ὁ περίφημος οὗτος μεθοδιστὴς ἐκήρυττεν ὑπὲρ ὀρφανοτροφείου, ὁπερ ἐσκόπει νὰ ἰδρῶσῃ ἐν Γεωργίᾳ. Ὁλίγον ἠρέσκετο ὁ Φραγκλῖνος εἰς τὸ καθίδρυμα τοῦτο, νομίζων τὸν τόπον ἀκατάλληλον, καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἦτον δυσμενῶς διατεθειμένος κατὰ τοῦ βήτορος. «Εἶχα, λέγει, ἐντὸς τοῦ βαλαντίου μου δλίγα νομίσματα χάλκινα, τέσσαρα τάλληρα, καὶ πέντε φλωρία. Ἀρχίζει τότε ὁ φίλος νὰ κηρύττῃ... — Θὰ τοῦ δώσω τὰ χάλκιά μου, εἶπα κατ' ἐμαυτόν. — Ἐπειτα, σοῦ ἀρχίζει, καὶ ζωγραφίζει τὸσον καλῶς τὴν κατάστασιν τῶν ὀρφανῶν ἐκείνων, ὥστε εἶπα· Μπα! θὰ τοῦ δώσω τὰ ἀργυρᾶ. Καὶ, τέλος πάντων, ἐξακολουθῶν φθάνει εἰς τοιαύτην εἰκόνα, ὥστε, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ὅταν ὁ διαβολάνθρωπος αὐτὸς ἐτελείωσε, καὶ χροσίον, καὶ ἀργύριον, καὶ χάλκος, ὅλα μετέβησαν εἰς τὰς ἐδικὰς του χεῖρας!»

Τοιοῦτος ἦτον ὁ Φραγκλῖνος. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων, ὑπάρχει ἐν αὐτῷ ἄλλος τις χαρακτηρ, τὸν ὅποιον ἰδίως πρέπει νὰ ἐκτιμήσωμεν, διότι

νομίζω ὅτι ἐμβαίνομεν εἰς τάξιν τινὰ πολιτισμοῦ ὅπου μεγάλη θέσις προετοιμάζεται εἰς ἄνδρας ὡς τὸν Φραγκλῖνον.

Πρὸ ἐκτὸν χρόνον, λόγος ἐγένετο περὶ εὐγενῶν καὶ ἀστῶν· οὐχὶ δὲ καὶ περὶ χωρικῶν καὶ ἐργατῶν. Τὴν σήμερον λαλοῦμεν περὶ χωρικῶν, περὶ ἐργατῶν, καὶ λαλοῦμεν πρὸ πάντων ἐννοοῦντες ὅτι οἱ χωρικοὶ εἶναι ἀστοὶ ὅταν ἡ γῆ ἀνήκῃ εἰς αὐτοὺς, καὶ ὅτι οἱ ἐργάται εἶναι ἄνθρωποι καθὼς ἄλλοι, κεφαλαίουχοι ὅταν ἔχωσι τὴν φρόνησιν νὰ οἰκονομοῦν, τεχνίται πολλάκις, καὶ ὅτι, ἐπομένως, ὅλαι αὐταὶ αἱ διαίτησις ἐργατῶν, ἀστῶν, χωρικῶν, εὐγενῶν, πρέπει νὰ ἐκλείψουν καὶ νὰ μείνῃ μία μόνη ἄνθρώπου ἡξεύροντος καὶ τι καὶ ἐργαζομένου, καὶ ἄνθρώπου μὴ ἡξεύροντος τίποτε καὶ μὴ ἐργαζομένου.

Ὁ Φραγκλῖνος ὑπῆρξεν ὁ ὠραιότερος τύπος τοῦ ἀνθρώπου τοῦ γεγομένου ἐξ αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἀμερικανικὴν ἔκφρασιν, καὶ ὅταν ἐμεγάλωσεν, ὅταν ἔγεινεν ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς πατρίδος του, ὁ πρέσβυς τῆς Ἀμερικῆς ἐν Γαλλίᾳ, δὲν ἐλησμόνησε ποτὲ ὅτι ἦτον μίαν φοράν ἐργάτης, καὶ δὲν ἔπαυσε ποτὲ ν' ἀγαπᾶ καὶ νὰ σέβεται τὴν ἐργασίαν.

Ἐγένετο ποτὲ ἐνώπιον αὐτοῦ συζήτησις φιλοσοφικῆ, καὶ ἐζητεῖτο· Τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος; Καθεὶς ἐκ τῶν παρόντων ἔδιδεν ἓνα ὄρισμόν. Εἶπε καὶ ὁ Φραγκλῖνος τὸν ἐδικόν του, ὅστις βεβαίως δὲν ἦτον χειρότερος ἄλλων· «Ὁ ἄνθρωπος, εἶπεν, εἶναι ζῶον ἐργαλείων κατασκευαστικόν.»

Καὶ εἶχε δίκαιον. Δὲν λέγω ὅτι αὐτὸ καὶ μόνον εἶναι τὸ προτέρημα τοῦ ἀνθρώπου. Ἐρευνήσατε ὅμως τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος· τὸ ἀθλιώτερον τῶν πλασμάτων, ἐὰν δὲν εἶχε τὸν νοῦν. Ὁ νοῦς αὐτὸς ἐμβαίνει εἰς ὅλα, καὶ, ἀληθινὰ, νοῦς ὄρεξ καὶ νοῦς ἀκούει. Διὰ τοῦ νοῦ, ὁ ἄνθρωπος δημιουργεῖ ὅλα τὰ θαύματα ὅσα θαυμάζετε ἐν τῷ περιβάλλῳ τούτῳ, ὑπερασπίζει ἑαυτὸν κατὰ τῆς φύσεως, πολεμεῖ τὴν πείναν καὶ τὴν γυμνότητα, καὶ ὑψώνει τὴν κατάστασιν του. Πολὺ καλὰ λοιπὸν δύναται νὰ ὀρισθῇ ὁ ἄνθρωπος, ὡς τὸν ὄρισεν ὁ Φραγκλῖνος· Ζῶον ἐργαλείων κατασκευαστικόν.

Ἄλλην τινὰ φοράν, ἦσαν ἐριδες ἐν τῇ πόλει τῆς Φιλαδελφείας. ἠξεύρετε τί εἶναι τὰ κόμματα καὶ αἱ κομματικαὶ φιλοδοξίαι. Δέχονται περιφρονησεὶς ἐκ τῶν ἄνω, καὶ τὰς ἀνταποστέλλουν εἰς τὰ κάτω. Ἐφεραν εἰς τὸν Φραγκλῖνον καταγραφὴν ὑπὲρ χοροῦ τινος. «Θὰ ἔχετε, τοῦ εἶπαν, συναναστροφὴν ἐκλεκτὴν· βλέπετε ὅτι ὑπάρχει ὄρεξ ὅτι οἱ ἐργάται δὲν εἶναι δεκτοί.»—«Καλὰ τοῦλάχιστον, ἀπεκρίθη, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εἶναι κάτοικος τῆς Φιλαδελφείας.»—«Δικαί·»—«Διότι ἠθέλατε τὸν ἀποκλείσει. Δὲν εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἐργάτης τῆς κτίσεως;»

Ἡ εἰρωνεῖα ἐπέτυχεν, ὁ ὄρεξ ἐξηλείφθη, καὶ οἱ ἐργάται ἔγειναν δεκτοί.

Εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην ὁ Φραγκλῖνος ἔμεινε πιστὸς μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του. Καὶ καθ' ὅν καιρὸν ἀνεχώρει ἐξ Ἀμερικῆς, ἐρχόμενος εἰς Γαλλίαν ὡς πρέσβυς τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν, ἐλαβεν ἐπιστολὴν ἐνὸς τῶν ἀνεψιῶν του, σαπυνοποιῦ, ἐκθέτοντος εἰς αὐτὸν τὴν κατάστασιν του. Ἴδου τί ἀπεκρίθη· «Χαίρω πολὺ ὅτι εἶσαι σαπυνοποιός· οἱ Φραγκλῖνοι ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι σαπυνοποιοὶ ἐν Ἀμερικῇ, καὶ σώζονται ἡ σφραγὶς καὶ τὰ ἐμβλήματατά μας. Πρόσεχε πρὸ πάντων τὸ σαπυνίόν σου νὰ ἦναι ποιότητος καλῆς, διότι δὲν πρέπει ποτὲ ν' ἀπατάται ὁ ἀγοραστής. Στείλε εἰς τὴν σύζυγόν μου ἐν καλὸν κιβώτιον διὰ νὰ τὸ ἔχῃ ὡς δεῖγμα, καὶ θὰ τὸ πληρώσῃ εὐθὺς.»

Καὶ τὰ τοιαῦτα τὰ λέγει ἀπλῶς καὶ φυσικῶς, καὶ ἀνευ οὐδενὸς εἶδους προσποιήσεως. Εὐγένεια διὰ τὸν Φραγκλῖνον εἶναι ἡ ἐργασία, καὶ τὴν εὐγένειάν του ταύτην ποτὲ δὲν τὴν λησμονεῖ.

Διακοχόντος τοῦ πολέμου, καθ' ὅν καιρὸν αὐτὸς μὲν εὐρίσκειτο εἰς τὸ ἀπόγειον τῆς δόξης του, ἡ δὲ Ἀμερικὴ—ἀς μὴ τὸ σιωπήσωμεν—εἰς τὸ ἀπόγειον τῶν δυστυχιῶν τῆς, λαμβάνει, μίαν τῶν ἡμερῶν, εἰς Παρισίους, ἐπιστολὴν τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Σάρας, τῆς φιλότατης αὐτοῦ—ὡς τὴν ὠνόμαζε—Σαλῆς, κόρης ἀξιολόγου, καταγινόμενης νὰ γένῃ καὶ νὰ πλέκῃ, πρὸς συνδρομὴν τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, εἰς κατασκευὴν τσουραπιῶν διὰ τοὺς γάλλους στρατιώτας. Ἡ Σαλῆ, ἂν καὶ ἐκ φύσεως μετρίοφρων καὶ ταπεινὴ, συνέλαβέ ποτε τὴν φαντασίαν νὰ φανῇ ὠραία· διότι εἶχεν ἐλθεῖ ὁ στρατηγὸς Βασισγκτὼν εἰς τὴν Φιλαδέλφειαν, καὶ τοῦ ἠτοίμαζαν χορὸν, εἰς τὸν ὅποιον ἡ πόλις ὅλη ἦτον προσκεκλημένη. Ἐγραψε λοιπὸν καὶ ἡ Σαλῆ πρὸς τὸν πατέρα τῆς, ζητοῦσα ἄνην, τρίχαπτα καὶ πτερὰ. Ἡ πρὸς αὐτὴν ἀπάντησις τοῦ Φραγκλῖνου εἶναι ἀριστοῦργημα εὐφύλας καὶ ἠθικῆς. «Μοῦ ζητεῖς, γράφει, φίλτατον τέκνον, ἄνην καὶ πτερὰ· εἶναι ὡς νὰ μοῦ πισπιπίσῃς τὰς φράσας μὲ ἄλας. Δὲν γνέθεις λοιπὸν πλέον, δὲν πλέκεις λοιπὸν πλέον, ἀγαπητῆ μου Σαλῆ; Ἐλησμόνησες ὅτι τὸ δαπανηρότερον πρᾶγμα τοῦ κόσμου, μετὰ τὰ ἐλαττώματα, εἶναι ἡ ἀργία; Λέγεις ὅτι θέλεις νὰ στολισθῆς, διότι τοῦτο θὰ μαρτυρήσῃ τὴν φιλοκαλίαν τοῦ πατρός σου. Ἄλλ' ἡ φιλόκαλος ἐπιθυμία τοῦ πατρός σου εἶναι, ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς δυστυχίας, νὰ μὴ φανῆς ἐστολισμένη. Κάμε καθὼς ὁ πατήρ σου, φέρε τὰ μανικία σου· ἕως ὅτου νὰ τρυπήσουν· ἴδου τὰ τρίχαπτα. Ὅσοφ διὰ τὰ πτερὰ, ἐὰν τὰ θέλεις, θὰ τὰ εὔρης εἰς τὴν οὐρὰν ὅλων τῶν πετεινῶν τῆς Ἀμερικῆς.»

Ὅποτε, βλέπετε, τοιαῦτα σταθερῶς ἐφρόνει· παλαιὸς ἐργάτης, ἐσεμνύνετο διὰ τὴν καταγω-

γὴν του· ἡ πρώτη του κατάστασις ἦτον ὁ τίτλος τῆς τιμῆς του.

Καὶ ἂν μοι ἐπιτρέψετε νὰ προσθέσω μίαν ἄλλην σκέψιν, τὴν ὅποιαν δὲν δύναμαι νὰ παρασιωπήσω, ἐργάτης ἦτον καὶ ἐκεῖνος τοῦ ὁποῦ πρὸ δλίγου ἐμάθετε τὸν θάνατον, τὸν ἀπροσδόκητον καὶ φρικώδη θάνατον. Ἡ χεὶρ ἡ ὑπογράψασα τὴν ἀπελευθέρωσιν τεσσάρων καὶ ἐπέκεινα ἑκατομμυρίων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἦτον χεὶρ ὑλοτόμου. Ἴδου ὁ Λίγκολν εἰσελθὼν εἰς τὴν ἱστορίαν· ἴδου γενόμενος αὐτὸς ἑαυτοῦ πρόγονος. Ποῖος ἡγεμὼν δὲν ἤθελεν ἐπιθυμήσει νὰ ἔχῃ εἰς τὴν γενεαλογίαν του τὸ ὄνομα ἐκείνου ὅστις ἤρχισε τὸν βίον του μὲ τὸ ἔργον τοῦ ζυλοσχίστου;

Ἄλλ' ἐνῷ σὰς ἐνθυμίζω παρόμοια ὀνόματα, δὲν ἐπιθυμῶ νὰ πιστεύσητε ὅτι σκοπὸν ἔχω νὰ κολακεύσω ταύτην μᾶλλον ἢ ἐκείνην τὴν κλάσιν τῆς κοινωνίας. Εἶπα πάντοτε τὴν ἀλήθειαν πρὸς ὅλους, καὶ οὕτως ἐννοῶ νὰ ὑπηρετήσω τὴν πατρίδα μου. Ἄν ὁ Φραγκλῖνος, ἂν ὁ Λίγκολν ἔγειναν τόσον μεγάλοι ὑπῆρξαν τῆς πατρίδος τῶν, δὲν προῆλθε τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι ἦσαν ἐργάται, ἀλλὰ διότι ὑψώθησαν, κατὰ τὴν ὠραίαν τῆς λέξεως ταύτης σημασίαν, διότι ἐμεγάλυναν τὴν ψυχὴν των, διότι, διὰ τῆς σπουδῆς, τῆς ἐργασίας, τῆς οἰκονομίας, ἀπέκτησαν νοῦν πεφωτισμένον, καρδίαν γενναίαν, καὶ οὕτως ἠδυνήθησαν νὰ φανῶσιν ὠφέλιμοι εἰς τοὺς συμπολίτας των. Ὅτι μόνον ἠθέλησα νὰ βεβαιάσω, εἶναι ὅτι σήμερον ἡ τύχη τοῦ γένους οὐδεμίαν ἔχει ἐπιρροὴν εἰς τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου· ὅλοι κρατοῦμεν τὴν ἡμετέραν εἰμαρμένην εἰς τὰς ἰδίας ἡμῶν χεῖρας, καὶ, ἐν κοινωνίᾳ ἧτις μᾶς ἀφίνει νὰ διαθέσωμεν τὸσαῦτα μέσα ἐπιτυχίας, τὸ γέρας ἀνήκει εἰς τοὺς μᾶλλον ἐναρτέους, τοὺς μᾶλλον φιλοπόνοους, τοὺς μᾶλλον ἱκανούς.

Καὶ τώρα, συγχωρήσατέ μοι μίαν τελευταίαν σκέψιν, καὶ μίαν ἐνθύμησιν προσωπικὴν.

Πρὸ εἰκοσιπέντε ἐτῶν, ἤμην στοιχειοχύτης, καὶ ἠτοίμαζα δεῖγμα τῆς τέχνης μου διὰ τὴν Ἐκθεσιν. Ἐπάσχισα νὰ μιμηθῶ τοὺς παλαιούς, καὶ νὰ εὔρω ἐμβλημα ἀρμόζον νὰ τεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ δείγματός μου. Κατὰ τύχην ἐπεσεν εἰς χεῖράς μου παλαιὴν ἰσπανικὴν βιβλίον, καὶ ἐκεῖ ἤυρα τὸ ζητούμενον ἐμβλημα. Ἦσαν τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα τοῦ ἀλφάβητου σχηματίζοντα κύκλον, καὶ τὸ ἐξῆς λόγιον ὡς ἐπιγραφή· «Vis bene conjunctis. Ἡ δύναμις των εἰς τὴν καλὴν των ἔνωσιν.»

Καὶ ἦτον ἀληθῶς ἐμβλημα στοιχειοχύτου καὶ τυπογράφου, ἐμβλημα πιστεύω, βαθυτάτης ἀληθείας. Σχηματίσατε καλὴν ἔνωσιν στοιχείων, καὶ θὰ προέλθῃ βιβλίον ὁπερ θέλει ὑψώσει τὰς ψυχὰς καὶ ὑπηρετήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα· σχηματίσατε ἔνωσιν κακὴν, καὶ θὰ προέλθῃ βιβλίον ὁπερ θέλει προξενήσῃ τὴν ἀπώλειαν τῶν ψυχῶν.

καὶ χρησιμεύσει ὡς προζύμιον ἐπαναστάσεως. Τὸ πᾶν λοιπὸν συνίσταται εἰς τὴν καλὴν ἔνωσιν.

Καὶ λοιπὸν, νομίζω ὅτι ὁ Φραγκλίνος, ὅτε εἰργάζετο ἔμπροσθεν τῆς στοιχειοθήκης του, καὶ ἔθετε τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο τὰ στοιχεῖα ἐν- τὸς τοῦ συνθετηρίου, κατελαμβάνετο συγνάκις ὑπὸ τῆς ἰδέας ταύτης· νομίζω μάλιστα ὅτι ἐ- προχώρησεν ἔτι παραιτέρω· διότι ἂν ἡ γνώμη αὕτη ἦν ἀληθὴς διὰ τὰ στοιχεῖα, εἶναι ἀληθε- στέρα διὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ἐκ τῆς καλῆς αὐ- τῶν ἐνώσεως προέρχεται ἡ δύναμις των. Βάλετε ἐντὸς καπηλείου πτωχοὺς νέους μετ' ἀνδρῶν φαύλων, καὶ ἔχετε τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν ὡς ἀ- ποτέλεσμα τῆς κακῆς ταύτης κοινωνίας. Ὑπο- θέσατε, ἀπ' ἐναντίας, ὅτι ἐνόησαν μετὰ τιμίων ἀνδρῶν πρὸς ἀγαθὴν τινα πράξιν, πρὸς σκοπὸν τινα γενναίον, πρὸς τὸ νὰ ὑποστηρίξωσιν ἀλ- λήλους, ἰδοὺ τὸ πνεῦμα ἐκάστου ὠφελοῦμενον καὶ αὐξάνον, ἰδοὺ πᾶσαι αἱ καρδίαι ὑψοῦμεναι. Εἰς ἄνθρωπος εἶναι ἐν στοιχείον· δύο ἄνθρωποι, θεθεμένοι πλησίον ἀλλήλων, ἀξίζουσιν δεκάκις περισσότερον· τρεῖς ἄνθρωποι, ἑκατοντάκις, ὅ- ταν θέσωσιν ὁμοῦ τὸ πνεῦμά των καὶ τὴν ἀγα- θὴν των θέλησιν.

Εἰς ἀπόδειξιν δὲ τοῦ καλοῦ ἀποτελέσματος τῆς τοιαύτης ἐνώσεως, δὲν θὰ τελειώσω τὴν παρούσαν διατριβὴν χωρὶς νὰ μνησθῶ ἀνδρὸς τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα εὗρισκω μεταξὺ τῶν θε- μελιωτῶν τῶν λεγομένων βιβλιοθηκῶν τοῦ λαοῦ, ἐργάτου ὅστις συνέλαβε τὴν πρώτην ἰδέαν τῶν τοιούτων βιβλιοθηκῶν, ὅστις ὑπῆρξε μικρὸς Φραγκλίνος· ἀλλ' ὁ μικρὸς Φραγκλίνος, καθὼς τὸ μικρὸν ὄψαριον, κατὰ τὸ κοινὸν γαλλικὸν τρα- γούδιον, μεγαλόνει. Θὰ τὸν εὐχαριστήσω λοι- πὸν δημοσίως, καὶ πιστεύω ὅτι διερμηνεύω τὰ αἰσθήματα ὄλου τοῦ ἀκρατηρίου· θὰ εὐχαρι- στήσω, λέγω, τὸν κύριον Γιράρδον,¹ ὅστις, ὁμοῦ μετὰ δύο ἄλλων ἐργατῶν, τῶν ὁποίων λυποῦμαι ὅτι δὲν γνωρίζω τὰ ὀνόματα, πρῶτος ἐσκέφθη νὰ συστήσῃ τοιαύτας βιβλιοθήκας, αἴ- τινες σήμερον τόσον εὐδαιμονοῦσι, καὶ μᾶς προ- ξενοῦσι τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ συνεργώμεθα ἐνταῦθα, καὶ νὰ συλλαβῶμεν περὶ ἀγαθῶν ἔρ- γων καὶ περὶ ἀγαθῶν πράξεων.

Ἐὰν ἦτον ἐδῶ ὁ Φραγκλίνος, ἤθελε θεβαίως σᾶς εἰπεῖ· «Κάμετε καθὼς ἐγὼ· προχωρεῖτε, καὶ ἐν- θυμείσθε τὴν ἱστορίαν μου, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν εἶχα ἐν τῷ βαλαντίῳ μου χαλαῖα, ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ νομίσματα.» Ἄς τὸ ὁμολογήσωμεν· ἡ- μεῖς οἱ Γάλλοι εἴμεθα γενναῖοι, ἀλλὰ δὲν ἔχο- μεν ἀκόμη τὴν ἔξιν τῆς συμπράξεως· καὶ οὕτως, ἂν καὶ ὡς ἄτομα ἤμεθα ἐλευθέροι καὶ δίδομεν πολλὰ, μικρὰ πράττομεν ὡς Μέλη ἐταιρείας. Δὲν πρέπει μόνον νὰ δίδωμεν τὸ ὄνομά μας, ἀλλὰ

¹ Ὁ κύριος Γιράρδος εἶναι σήμερον πρᾶκτωρ τῆς Φραγκ- κλινείου Ἐταιρείας καὶ τοῦ Φιλοσοφικοῦ Συλλόγου.

καὶ τὰ χρήματά μας, καὶ τὴν συνεργίαν μας· πρέπει νὰ παρακινῶμεν τὸν γείτονα, νὰ προ- τρέπωμεν τὴν γειτόνισσαν, νὰ ἐπιμένωμεν, νὰ γινώμεθα ὄχληροὶ, ἂν ἦναι ἀνάγκη, τέλος πάν- των νὰ πεισθῶμεν καὶ νὰ πείσωμεν ὅτι τὸ ἀ- γαθὸν δὲν πράττεται ἄνευ τινὸς δαπάνης, καὶ ὅτι εἰς πᾶσαν δαπάνην χρειάζονται χρήματα.

Σημειωτέον δὲ καλῶς ὅτι τὰ χρήματα ταῦτα, τὰ ὁποῖα ζητοῦμεν, δὲν ὁμοιάζουν ποσῶς με- τὰ συνήθως ζητούμενα. Δὲν ζητοῦμεν τὰ χρή- ματα τοῦ πλουσίου, ἵνα ὑποχρεώσωμεν τὸν πτωχὸν, ἀλλὰ ζητοῦμεν νὰ δίδῃ ἕκαστος ἀνα- λόγως πρὸς τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, ἵνα βοηθῶμεν ἀλλήλους. Ἀκολουθοῦμεν τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Φραγκλίνου· ὁ Φραγκλίνος δὲν ἐζήτηε βοήθειαν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἐπρογευματίζε μετὰ τὸ ψωμίον του καὶ τὸ γάλα του, καὶ εὗρισκε τρόπον νὰ τοῦ περισσεύωσι χρήματα καὶ ν' ἀγοράζῃ βιβλία. Ἐνόησεν δὲ τὸ μικρὸν του βαλάντιον μετὰ τὰ μικρὰ χαλάντια τῶν συντρόφων του, εὗρισκεν εἰς αὐτὰ θησαυρόν.

Ἴδοὺ ὁποῖον πρέπει ν' ἀκολουθήσωμεν πα- ράδειγμα. Ἄς ἐνωθῶμεν εἰς ἀγίαν σταυροφορίαν. Διπλῆν ἔχομεν νὰ καταργήσωμεν δουλείαν ἐν Γαλλίᾳ· τὴν δουλείαν τῆς ἀμαθείας καὶ τὴν δουλείαν τῆς δυστυχίας. Δὲν εἶναι δυνατὸν ἀμφοτέρως νὰ τὰς πολεμήσωμεν δι' ἄλλου μέ- σου, εἰμὴ διὰ τῆς παιδείας· τὴν δὲ παιδείαν δὲν εἶναι δυνατὸν ἄλλως νὰ τὴν προμηθεύσω- μεν, εἰμὴ διὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ. Λοιπὸν ἀς συνεταιρισθῶμεν· αἱ χεῖρες ὄλαι ἀς κρατῶσιν ἀλλήλας, αἱ καρδίαι ὄλαι ἀς πάλλωσιν ὁμοφῶ- νως. Ἄς ὀδεύσωμεν ἐμπρὸς πρὸς καταστροφὴν τῶν δύο τούτων ἐχθρῶν· ἀς ὀδεύσωμεν ἐμπρὸς, λαμβάνοντες ὡς ἐμβλημα τὸ ἀληθὲς ἐμβλημα τῆς φιλαδελφίας· Ἀγαπώμεθα καὶ συμβοηθώ- μεθα!

ÉDOUARD LABOULAYE.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΚΗΝΗ

Η ΣΥΖΥΓΟΣ ΜΟΥ ΕΙΝΕ ΔΙΑ ΤΟΝ ΧΟΡΟΝ

Κατὰ τὸ γαλλικόν, ὑπὸ ***

Η ΚΥΡΙΑ. Ἄ, τί ὠραῖα ποῦ ἦλθες ἐνωρίς! (Βλέπουσα τὸ ὠρολόγιον) Ἐξ παρὰ τέταρτον. — Καλὲ, σὺ κρύνεις ἀγάπην μου! τὰ χέρια σου εἶνε παγωμένα! Ἐλα κάθισε κοντὰ εἰς τὴν φωτιά. (Ρίπτει ἐν ἑξέλιον εἰς τὴν θερμάστραν.) Σ' ἐσυλλογιζόμην ὅλην τὴν ἡμέραν. Τί φοβερὸν πρᾶγμα νὰ ἦσαι ὑποχρεωμένος νὰ ἐβγῆς μ' αὐ- τὸν τὸν καιρὸν! — Ἐτελείωσες ταῖς δουλιὰς σου; εἶσαι εὐχαριστημένος;

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Πολλὴ εὐχαριστημένος, χρυσῆ μου! (Ἰδιαίτερος) Ποτὲ δὲν εἶδα τὴν γυναῖκά μου τόσον περιποιητικὴν. (Μεγαλοφῶνως, λαμβάνων τὸ φουσερόν) Πολλὴ εὐχαριστημένος, πολύ! κ' ἔχω μίαν πείναν! Ὁ μικρὸς ἔκαμε φρόνημα;

Η ΚΥΡΙΑ. Πεινᾶς; Ἄ, τί καλὰ! (Φωνάζουσα) Μαρία, εἰπέ 'ς τὸ μαγειρεῖον νὰ κάμουν γρήγορα. Πρόσεξε ἐκεῖνο ποῦ ξεύρεις, καὶ φέρε μ' ἕνα λεμόνι.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Ἄ! ἔχομεν μυστικά, καθὼς φαί- νεται.

Η ΚΥΡΙΑ. Μάλιστα, κύριε, μυστικά· καὶ πι- στεύω ὅτι θὰ ἐνθουσιασθῆς· σοῦ ἐτοιμάζω μίαν μικρὰν ἐκπληξιν.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Ἄς ἰδοῦμεν τὴν ἐκπληξιν.

Η ΚΥΡΙΑ. Ἐκπληξὶς καὶ ἐκπληξὶς! Θὰ ἰδῆς. Τί περίεργος ποῦ εἶσαι. Ἦρχισαν καὶ ἀστρά- πουν τὰ μάτια σου. Μ' ἔρχεται νὰ μὴ σοῦ εἰπῶ τίποτε.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Ἄ, μὴ! Θὰ με κάμης νὰ λυπηθῶ πολὺ.

Η ΚΥΡΙΑ. Ἐλα, . . . ἔλα . . . δὲν θέλω νὰ σὲ τυραννήσω. Σοῦ ἔχω ἀπόψε εἰς τὸ γεῦμα ὠραῖα στρεῖδια . . . μεγάλα . . . καὶ μίαν πέρδικα . . .

Ἄ! τὸ ἀγαπᾶς τὸ γυναικάκι σου;

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Στρεῖδια, καὶ πέρδικα! σὺ εἶσαι ἄγγελος, πουλάκι μου! (Τὴν φιλεῖ.) ἄγγελος! (Ἰδία) Τί ἔπαθε ἡ γυναικά μου σήμερον; (Με- γαλοφῶνως) Εἶχες σήμερον πολλὰς ἐπισκέψεις;

Η ΚΥΡΙΑ. Ναι . . . ἦλθε μίαν στιγμὴν ἡ Σο- φία . . . μίαν στιγμὴν ὅμως. Δὲν ἐκάθισε διόλου. Δὲν ξεύρεις . . . ἐδίωξε τὴν ὑπνέρτριάν της . . . (Γελῶσα) διότι ἐφόρεσε τὴν περασμένην κυρια- κὴν ἀνδρῖνικα· πῶς σοῦ φαίνεται;

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Αἱ . . . ἀποκρηὰ ἦτο . . . τί πει- ράζει; μήπως δὲν φοροῦν καμμιά φορὰ κ' αἱ κυρία καθὼς πρέπει ἀνδρῖνικα; — Ἄλλην ἐπί- σκεψιν δὲν εἶχες;

Η ΚΥΡΙΑ. Οὐφ! μὰ τὴν ἀλήθεια, μ' ἐφθάνεν αὕτη . . . (Ἀναφωνοῦσα) Ἄχ! ἡ ξεχασμένη ποῦ εἶμαι! ἦλθεν ἡ κυρία Μυγάκη!

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Ὁ Θεὸς νὰ τὴν πολυχρονῆ, τὴν καυμένη! Ζαρώνει πάντοτε τὸ στόμα της, ὅταν γελᾷ, διὰ νὰ κρύπτῃ τὸ μαῦρό της δόντι;

Η ΚΥΡΙΑ. Τί κακὸς ποῦ εἶσαι! Καὶ αὕτη ἡ ταλαίπωρη σ' ἀγαπᾷ τόσον πολὺ. Ἡ καυμένη! Σὲ θεβαίω, ἡ ἐπίσκεψίς της μετὰ συνέκλησεν. Ἦλθε νὰ μ' ἐνθυμήσῃ, ὅτι . . . — δὲν σοῦ τὸ λέγω· θὰ θυμώσης. (Φιλεῖ τὸν σύζυγόν της, καὶ κάθηται πλησίον του.)

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Θὰ θυμώσω! . . . δὲν εἶμαι ἀρκουῶδα, νὰ θυμώσω . . . Ἐλα, λέγε, νὰ ἰδοῦμεν περὶ τίνος πρόκειται.

Η ΚΥΡΙΑ. Καλὲ, δὲν θαρύνεσαι; πᾶμε νὰ φάμε τὰ στρεῖδια μας, καὶ δὲν ἔχω ὄρεξιν νὰ σοῦ χαλάσω τὴν διάθεσιν. Ἐπειτα, . . . ἐγὼ τῆς εἶπα σχεδὸν, ὅτι δὲν θὰ πᾶμε.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Νὰ τα! καλὰ τὸ ὑπέθετα ἐγὼ! Δὲν πάγει 'ς τὸ καλὸ καὶ αὕτη καὶ τὸ τσάι της! . . . — Μὰ, τέλος πάντων, τί κακὸν τῆς ἔκα- μα ἐγὼ αὐτῆς τῆς γυναικός;

Η ΚΥΡΙΑ. Νομίζει ὅτι σοῦ προξενεῖ εὐχαρίστη-

σιν, ἡ καυμένη. Εἶνε χρυσῆ γυναῖκα. Ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ, διότι αἰωνίως λέγει τὸ καλὸν σου. Ἄν ἦσουν κρυμμένος κάπου, ὅταν ἦτον ἐδῶ, θὰ ἐκοκ- κίνιζες, σὲ βεβαίω, ἀπὸ ἐντροπὴν . . . (Ὁ κύριος ὑψοῖ τοὺς ὤμους.) Τί καθὼς πρέπει εἶνε ὁ σύζυγός σου, μ' ἔλεγε, τί εὐθυμος, τί πνευματώδης! Προσπάθησε νὰ τὸν φέρῃς· θὰ ἦν εὐτύχημα νὰ τὸν ἔχομεν. Ἐννοεῖται, ἐννοεῖται, τῆς ἀπὴν- τησα· ἀλλὰ ἔτσι, μετὰ ἀδιαφορίαν, ξεύρεις. — Οὐ, νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, θαρύνομαι, καὶ καμμιάν ὄρεξιν δὲν ἔχω νὰ πάγω εἰς τὴν κυρίαν Μυγάκη. Δὲν εἶνε διόλου διασκεδαστικὴ ἡ συναναστροφή της. Παντοῦ σοβαρὰ πρόσωπα, καὶ ἄνθρωποι σπουδαῖοι, οἱ ὁποῖοι, δὲν ἠξέρω, ἔμ- πορεῖ νὰ σοῦ εἶνε χρήσιμοι καὶ ὠφελίμοι, ἐμένα ὅμως μετὰ πλήττων φοβερά. Πᾶμε νὰ φάμε! Δὲν ἠξέυρεις, δά . . . εἶχε μείνει ἀπὸ τὸ τελευταῖόν μας γεῦμα μίαν μποτήλια κρᾶσι τοῦ Ῥήνου, καὶ σοῦ τὴν ἐφύλαξα διὰ τὴν πέρδικα. Πῶς σὲ θαρύνω, ὅταν τρώγῃς πέρδικα! δὲν ἔχεις ἰ- δεάν. Τὴν κοκκαλίζεις, μετὰ τὴν κατάνυξιν, ὥστε, μὰ τὴν ἀλήθειαν, προξενεῖς συγκίνησιν. Ξεύρεις, ὅτι εἶσαι λαίμαργος, ἀνδράκη μου; (Δράττεται τοῦ βραχιονός του) Πᾶμε, πᾶμε . . . ἄκου ἐκεῖ- νος ὁ κατεργάτης ὁ μικρὸς πῶς φωνάζει . . .

Ο ΚΥΡΙΟΣ. (Περίεργος) Καὶ . . . διὰ πότε εἶνε;

Η ΚΥΡΙΑ. Τί πρᾶγμα;

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Ἡ συναναστροφή! τί ἄλλο;

Η ΚΥΡΙΑ. Ἄ! ὁ χορὸς θέλεις νὰ πῆς· τὸ εἶχα λησμονήσει. Ὁ χορὸς τῆς κυρίας Μυγάκη; τί ἐρωτᾶς ἀφοῦ δὲν θὰ πᾶμε; Δὲν θαρύνεσαι· πᾶμε νὰ φάμε καὶ κρύνει τὸ φαγί.— Ἀπόψε εἶνε.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. (Κατάπληκτος) Πῶς; ἡ συνανα- στροφή ἔγινε χορὸς, καὶ ὁ χορὸς εἶνε ἀπόψε; Ἄ! μὰ τοῦτο εἶνε σωστὴ ἐνέδρα . . . δολοφονία! δὲν τοὺς ρίπτουν ἔτσι ἔξαφνα τοὺς χοροὺς, κατακέφαλα εἰς τοὺς ἀνθρώπους! τί ὄργη! εἰ- δοποιοῦν ὁ κόσμος! . . .

Η ΚΥΡΙΑ. Μᾶς εἶχε στείλει πρόσκλησιν, ξεύ- ρεις, πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος, καὶ . . . κάπου πα- ρέπεσε φαίνεται. Λησμόνησα νὰ σοῦ τὸ πῶ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Λησμόνησες! . . . ὠραῖα!

Η ΚΥΡΙΑ. Τί πειράζει; τόσον τὸ καλλίτερον. Θὰ τὰ εἶχες κατεδασμένα ἕνα μῆνα ὀλόκληρον. Πᾶμε 'ς τὸ τραπέζι.

Ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία κάθονται παρὰ τὴν τραπέζαν. Ἡ θλόνη εἶνε λευκὴ, τὰ μαχαίρια λάμπουν, τὰ στρεῖδια εἶνε νωπὰ καὶ μυρίζουν θάλασσαν, τὸ δὲ περδίκιον, ἐψημένον ὅσον πρέ- πει, ἀποπνέει κνίσσαν ἀληθῶς σκανδαλιστικὴν. Ἡ κυρία εἶνε θελκτικωτάτη καὶ γελᾷ ἀδιακό- πως. Ὁ κύριος αἰσθάνεται εἶδος θυμηδίας, καὶ ἐκτείνεται εὐαρέστως ἐπὶ τῆς καθέδρας του.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Ὁραῖο κρᾶσι αὐτὸ τοῦ Ῥήνου. Δὲν πίνεις καὶ σὺ ὀλίγον, γυναικάκι μου;

Η ΚΥΡΙΑ. Ἐννοεῖται, ἐννοεῖται ὅτι τὸ γυναι-

κάκι σου πίνει (τείρει τὸ ποτήριόν της μετὰ τινος ἐρωτοτροπίας.)

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Μπά! φορεῖς τὸ βουμπίνι σου σήμερον! ὠραῖο δακτυλίδι!

Η ΚΥΡΙΑ. (Θέτουσα τὴν χεῖρα ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ συζύγου της) Εὐμορφο, ἀλήθεια! ἀλλ' ἡ πέτρα δὲν εἶνε στερεὰ καὶ φοβοῦμαι μήπως πέση.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. (Φιλῶν τὴν χεῖρα τῆς συζύγου του) Δὲν εἶνε στερεὰ; ποῦ σοῦ ἐφάνη;

Η ΚΥΡΙΑ. Νὰ, κῦτταξε μόνος σου. (Προσεγγίζουσιν ἀμφότεροι τὰς κεφαλὰς τῶν καὶ κλινοῦσιν ἐπὶ τοῦ δακτυλίου. Ἡ κυρία κινεῖ τὴν λίθον διὰ τοῦ βρόχου ἀκροῦ τοῦ δακτύλου της.)

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Ἀλήθεια, σείεται ὀλίγον. . . Νὰ τὸ δώσης εἰς τὸν χρυσοχόον, παιδί μου! — Καὶ εἶσαι καὶ κτενισμένη ὠραία, ξεύρεις;

Η ΚΥΡΙΑ. Ἀλήθεια; (Ἐνδραπέζουσα τὴν κόμην της διὰ τῆς λευκῆς αὐτῆς χειρὸς) Νὰ ἤμουν ἐγὼ τόρα εἰς τὴν θέσιν σου. . .)

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Αἱ, τί θὰ ἔκαμνες;

Η ΚΥΡΙΑ. Θὰ ἐφιλοῦσα τὴν γυναϊκά μου, . . . νά!

Ο ΚΥΡΙΟΣ. (Ἀσπαζόμενος τὴν σύζυγόν του) Ξεύρεις ὅτι ἔχεις φαινάς ιδέας ἐνίοτε; Δὲς με ἀκόμη ὀλίγην πέρδικα. (Πλήρης ἔχων τὸ στόμα) Τί εὐμορφα εἶνε αὐτὰ τὰ ταλαίπωρα ζῶα, ὅταν τρέχουν μέσα εἰς τὰ στάρια. . . ξεύρεις πῶς φωνάζουν. — κρὶ . . . κρὶ . . . — ὅταν δὴ ὁ ἥλιος, διὰ νὰ συναχθοῦν. . . — Καὶ ὀλίγη σάλτσα, σὲ παρακαλῶ. Δὲν ξεύρω. . . ἀλλ' εἶνε μερικαὶ στιγμαί, ποῦ ἔρχονται κανὸς ιδέαι ποιητικαί. Ὅταν συλλογίζωμαι ὅτι ὑπάρχουν ἄγριοι ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι τὰ μαγειρεύουν με λάχανα, τὰ δυστυχῆ αὐτὰ ζῶα. — Ἀλήθεια, δὲν με λές, σὲ παρακαλῶ. . . (Χύνει οἶνον εἰς τὸ ποτήριόν του), ἔχεις φόρεμα ἑτοιμον;

Η ΚΥΡΙΑ. (Ἐκπλητομένη ἀθώοτατα) Τί φόρεμα, ἀγάπη μου;

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Διὰ τὸν χορὸν τῆς κυρίας Μυγάκη.

Η ΚΥΡΙΑ. Διὰ τὸν χορὸν; Οὐ, τί μνήμην ποῦ ἔχεις; Δὲς νὰ πᾶμε λοιπόν; — Ἀλήθεια! δὲν ἔχω. . . ὄχι, ὄχι, λάθος ἔκαμα. . . ἔχω τὸ τριανταφυλλί μου! κ' ἐπειτα, ξεύρεις, ἡμεῖς αἱ γυναῖκες μ' ἕνα τίποτε διορθώνομεν τὸ φόρεμά μας εἰς μίαν στιγμὴν.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Καὶ τὸν coiffeur τὸν εἰδοποίησες;

Η ΚΥΡΙΑ. Πῶς ἦτο δυνατόν νὰ τὸν εἰδοποιήσω; Πλὴν, τί πειράζει; καμμίαν ὄρεξιν δὲν ἔχω νὰ πάγω εἰς τὸν χορὸν τῆς κυρίας Μυγάκη. Καλλίτερα νὰ καθίσωμεν εἰς τὸ σπιτάκι μας. . . — διαβάζομεν ὀλίγον, καὶ κοινοῦμεθα ἐνωρῆς.

Κῦτταξε ὅμως πῶς λησμονῶ! ὅταν ἐφευγε ἡ κυρία Μυγάκη, μοῦ εἶπε: «Ἐρχομεν τὸν ἴδιον coiffeur! θὰ τὸν εἰδοποιήσω.» Κ' ἐγὼ ἡ ἀνόη-

τη δὲν τῆς εἶπα τίποτε. Ἀλλὰ δὲν σημαίνει! εἶνε πλησίον! στέλλω μίαν στιγμὴν τὴν Μαρίαν καὶ τοῦ λέγει νὰ μὴν ἔλθῃ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Ἄφησε, ἄφησε! ἀφοῦ εἶνε εἰδοποιημένος τέλος πάντων, ἄς ἔλθῃ, καὶ πηγαίνωμεν. . . νὰ διασκεδάσωμεν ὀλίγον εἰς τῆς κυρίας Μυγάκη. Ἀλλ' ὅμως ὑπὸ ἕνα ὄρον! νὰ εὔρω τὰ πάντα ἑτοιμασμένα ἐπάνω εἰς τὸ κρεβάτι μου. . . τὰ γάντια μου, τὸ φράκο μου, . . . καὶ τὸν ἄσπρον μου λαιμοδέτη.

Η ΚΥΡΙΑ. Ἐννοια σου, ἔννοια σου. (Ἀσπαζόμενη αὐτόν) Εἶσαι ὁ καλλίτερος τῶν συζύγων. Διὰ τὸν χορὸν, σὲ βεβαιῶ εὐκρινῶς δὲν μ' ἔμελε διόλου! διόλου! ἀλλὰ βλέπω ὅτι κάμνεις θυσίαν διὰ νὰ μ' εὐχαριστήσης, καὶ αὐτὸ μὲ μαγεύει.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Χμ! Πηγαίνω νὰ καπνίσω ἕνα σιγάρο, διὰ νὰ μὴ σὲ στενοχωρήσω ἐδῶ, καὶ εἰς τὰς ἐννέα ἐπιστρέφω. Σὺ θὰ ἦσαι ἑτοιμῆ! ἐγὼ δὲ εἰς πέντε λεπτά μαυροφορῶ ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Πηγαίνω.

Η ΚΥΡΙΑ. Au revoir.

Ὁ κύριος ἐξεληθὼν εἰς τὴν ὁδὸν ἀνάπτει τὸ σιγάρον του καὶ κουμβώνει τὸν ἐπενδύτην του. Τοιαύτη τις νυκτερινὴ ἐκδρομὴ εἶνε ἀδιάφορος, ὅταν ἔχη τις ἐργασίαν! ὅταν ὅμως ἀσκόπως ἐξέρχεται εἰς τὴν ὁδὸν, τὸ πρᾶγμα βεβαιῶς δὲν εἶνε πολὺ διασκεδαστικόν.

Οἱ δρόμοι εἶνε γεμάτοι λάσπην, ψηχαλίζει λίαν χονδροειδῶς, καὶ οἱ φανοὶ τοῦ πετρελαίου παίζουσι τὸν κρυπτόν. Εὐτυχῶς τὸ Σολωνεῖον δὲν εἶνε μακρὰν, καὶ ὁ κύριος κατὰφεύγει εἰς ἕν τραπέzion καὶ ἀναγινώσκει ὄλας τὰς ἐπ' αὐτοῦ ἐφημερίδας. Βλέπει ἐπὶ τέλος τὸ ὥρολόγιόν του! τί χαρὰ! ἐννέα παρὰ πέντε! Λαμβάνει τὸν πλόν του καὶ τρέχει δρομαῖος εἰς τὴν οἰκίαν, φοβούμενος μάλιστα μὴ ἐβράδυνε.

Πρὸ τῆς θύρας εὐρίσκει τὴν ἄμαξαν περιμένοσαν.

Ἐν τῷ κοιτῶνι δύο λαμπτήρες ἀποτελοῦσι σωστὴν φωτοχυσίαν! ἐπὶ τῶν ἐπίπλων δὲ καὶ τῆς κλίνης ἡ μουσελίνη καὶ αἱ ταινίαι σχηματίζουν βουνὰ ὑψικόρυφα! φορέματα, μισοφόρια, ὑποφόρια, τρίχαπτα, ταινίαι, περιωμίδια, ἄνθη, στολίδια ἀποτελοῦσι χάος γραφικώτατον καὶ μαγευτικόν. Ἐπὶ τραπέζης δὲ λευκοστρώτου καὶ πλήρους προσδοκίας παρατάσσονται κυτίδες παχυμύρων, φιαλίδια πολύσχημα καὶ πολύχροα, καρφίδες, κτένια καὶ ψῆκτρα παντοειδεῖς.

Πρὸ τῆς πομπῆς ὅμως ταύτης ἡ κυρία μένει λυσικόμος, ἀνήσυχος, ἐκτὸς ἐαυτῆς.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. (Βλέπων τὸ ὥρολόγιόν του) Λοιπόν ἀγάπη μου, εἶσαι κτενισμένη;

Η ΚΥΡΙΑ. (Πλήρης ἀγαπητικῆς) Κτενισμένη! Δὲν βλέπεις, ὅτι περιμένω ἀκόμη τὸν coiffeur; ὁ ἄθλιος! νὰ ἰδῆς ποῦ δὲν θὰ ἔλθῃ!

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Τὸ τέρας!

Η ΚΥΡΙΑ. Βέβαια. . . ἔχεις ὄρεξιν δι' ἀστεισμούς;

Ὁ κώδων ἤχει, ἀνοίγεται ἡ θύρα, καὶ ἡ ὑπηρετρία ἀνακράζει: «Κυρία! ἦλθε!»

Η ΚΥΡΙΑ. Ἦλθε;

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Ἦλθε!

Ὁ ἀναμενόμενος καλλιτέχνης εἰσέρχεται κατεσκευασμένος, χαιρετίζει καὶ ἀνασύρει τὰς χειρίδας τοῦ ἐνδύματός του.

Η ΚΥΡΙΑ. Κύριε Πετροζίνῃ εἶσαι ἀνυπόφορος.

Ο Κ. ΠΕΤΡΟΖΙΝΗΣ. Λυποῦμαι, κυρία μου, λυποῦμαι. . . ἀλλ' ἦτον ἀδύνατον νὰ ἔλθω προητέρα. Κτενίζω σήμερον ἀπὸ τὸ μεσημέρι. Ἐρχομαι ἀπὸ τὴν κυρίαν Μ. . . , ἡ ὁποία πηγαίνει ἀπόψε εἰς τὴν πρεσβείαν. Μ' ἔδωσε μάλιστα τὸ ἀμάξι της καὶ μ' ἔφερον ἕως ἐδῶ.

Η ΚΥΡΙΑ. Ἄς ἀρχίσωμεν λοιπόν, διότι πλησιάζει δέκα.

Ο Κ. ΠΕΤΡΟΖΙΝΗΣ. (Πρὸς τὸν κύριον) Ἦθελα νὰ σὰς παρακαλέσω νὰ καθίσετε κάπου ἀλλοῦ, διότι ἐκεῖ μ' ἐμποδίζετε.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Κύριε Πετροζίνῃ, τί λόγος! ὅπως διατάσσετε. (Ἀλλάσσει θέσιν.)

Η ΚΥΡΙΑ. (Ταχέως) Ὅχι, ὄχι ἐκεῖ! θὰ ζαρώσης τὸ φόρεμά μου. (Ὁ σύζυγος ἐγείρεται καὶ ζητεῖ θέσιν ἀλλοῦ.) Πρόσεχε! θὰ πατήσης ταῖς μποτίναις μου!

Ο ΚΥΡΙΟΣ. (Στρεφόμενος δυσαρτέως) Οὐφ!

Η ΚΥΡΙΑ. Ὅριστε! Ἐσκόρπισες τὰ λουλούδια μου!

Ο Κ. ΠΕΤΡΟΖΙΝΗΣ. Σὰς παρακαλῶ, κυρία μου, νὰ μείνετε μίαν στιγμὴν ἀκίνητος.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Ἐλα, ἡσύχασε, καὶ πηγαίνω εἰς τὸ γραφεῖόν μου! ἔχει φωτιάν;

Η ΚΥΡΙΑ. Πῶς θέλεις νὰ ἔχῃ φωτιάν εἰς τὸ γραφεῖόν σου! μήπως εἶπες ν' ἀνάψουν; — Ὑψηλὰ, ὑψηλὰ, κ. Πετροζίνῃ, . . . καὶ ἄτακτα. . . ξεύρεις, εἶνε τόρα τρομερὰ τοῦ συρμού.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Μαρία, δός με τὸ παλτό μου καὶ τὸ χαμηλό μου καπέλλο. Πάγω νὰ κάμω ἕνα μικρὸν περίπατο εἰς τὴν τραπέζαριαν. (Ἰδιαιτέρως) Ἄ! Ὅθ' μοῦ τὸ πληρώση ἡ κυρία Μυγάκη!

Τέλος πάντων ἡ κυρία ἐκτενίσθη! ὁ κ. Πετροζίνῃς ῥίπτει ἐν τελευταίον εὐχαριστήσεως βλέμμα ἐπὶ τοῦ καλλιτεχνήματός του, χαιρετίζει, καὶ ἀπέρχεται.

Διερχόμενος διὰ τοῦ ἐστιατορίου, προσκρούει κατὰ τοῦ περιπατοῦντος κυρίου.

Ο Κ. ΠΕΤΡΟΖΙΝΗΣ. Μὲ συγχωρεῖτε, μὲ συγχωρεῖτε. Σὰς προσκυνῶ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. (Ἐκ τοῦ βάθους τοῦ ἀνωρθωμένου περιτραχηλίου τοῦ ἐπενδύτου του) Προσκυνῶ σας.

Ἡ κυρία τέλος πάντων εἶνε ἐπίμη, τὸ κτένισμά της τῆς πηγαίνει λαμπρὰ! προσμειδιώσα

δὲ εἰς τὸ κάτοπτρόν της, ἀνοίγει ἐν εὐαρέστῳ ῥαθυμῶν τὰ χειρόκτιά της.

Ὁ κύριος ἔδεσεν ἀσχημύτατα τὸν λαιμοδέτην του καὶ ἀπέσπασε τρία κουβία ἐκ τοῦ χιτῶνός του. Ἡ δυσαρτέσκεια εἰκονίζεται ἐπὶ τοῦ προσώπου του.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Ἐλα, καταβαίνομεν! ἡ ὥρα πλησιάζει δέκα.

Τέλος ἡ ἄμαξα ξεκινεῖ, ἡ κυρία ἀερίζεται διὰ τοῦ ῥιπιδίου της, καὶ ὁ κύριος ἀερίζει διὰ τῆς ταραχῶδους ἀναπνοῆς του.

Μετὰ μικρὸν φθάνουν ἐνώπιον τῆς οἰκίας τῆς κυρίας Μυγάκη.

Ἄλλ' ἡ ὁδὸς εἶνε πλήρης ἀνθρώπων! ταραχὴ μεγάλη ἐπικρατεῖ, καὶ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες διασχίζουσιν ἔνθεν ἀκεῖθεν τὸ πλῆθος.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. (Προβάλλων τὴν κεφαλὴν διὰ τῆς θυρίδος τῆς ἀμάξης) Τί τρέχει, Γιάννη;

Ο ΑΜΑΞΗΛΑΤΗΣ. Πυρκαϊά, αὐθέντη!

Ο ΚΥΡΙΟΣ. Ποῦ;

Ο ΑΜΑΞΗΛΑΤΗΣ. Εἰς τῆς κυρίας Μυγάκη, καθὼς φαίνεται.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ὑπηρετῆς τις πλησιάζει εἰς τὴν θυρίδα τῆς ἀμάξης καὶ λέγει περίλυπος πρὸς τὸν κύριον: — Πηγαίνετε ἴσως εἰς τῆς κυρίας Μυγάκη, ὅπως καὶ ὁ ἄλλος κόσμος. Ἡ κυρία λυπεῖται πολὺ, . . . ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ πυρκαϊά . . . δὲν εἶνε δυνατόν νὰ δεχθῆ ἀπόψε! λυπεῖται πολὺ. . .

Η ΚΥΡΙΑ. (Ἐξω φρενῶν) Αὐτὸ εἶνε. . . κακοῦθεια! . . .

Ο ΚΥΡΙΟΣ. (Τραγουδιστὰ) Φο-θερόν! φο-θερόν! Ἄμαξά! εἰς τὸ σπίτι.

ΟΜΙΛΟΥΝ ΟΙ ΜΥΡΜΗΚΕΣ;

Ἄν τις ὀλίγον ἐπισταμένως μελετήσῃ τὰ ἦθη τῶν παραδόξων τούτων ἐντόμων, τὰ ὅποια δύναται τις νὰ εἶπῃ ὅτι μέχρι τινὸς ἀμιλλῶνται πρὸς τὸν ἄνθρωπον, θὰ ἐκπλαγῆ ἐπὶ τῇ εὐκολίᾳ μεθ' ἧς ταῦτα συνεννοοῦνται πρὸς ἄλληλα, καὶ ἐπὶ τῇ θαυμαστῇ εὐφυίᾳ, ἣν δεικνύουσιν. Ἡ εἰδησις περὶ κινδύνου ἐπικειμένου ἐν ἀκαρεῖ διαδίδεται ἐν μυρμηκίᾳ, ἀποτελουμένης ὑπὸ χιλιᾶδων ἐκ τῶν ζωφίων τούτων. Τὸ πῶς συνεννοοῦνται μεταξύ των, ὑπῆρξε μυστήριον μέχρι τοῦδε. Ἡ μόνη ἀποδεκτὴ ὑπόθεσις εἶνε ὅτι κινουσι ταῦτα καθ' ὄρισμένον τινὰ τρόπον τὰς κεραίας των. Ἐρχεται λ. χ. εἰς μύρμηξ ἐξ ἐκδρομῆς μακρονῆς, ἐνθα ἐσύναξε τροφάς! καθ' ὁδὸν ἀπαντᾷ ἄλλον μύρμηκα. Σταματᾷ ἀμφότεροι τρίβουσιν ἐπ' ὀλίγον τὰς κεραίας των πρὸς ἀλλήλας, ἐπειτα δὲ χωρίζονται! ὁ μὲν εἰς βαδίσει πρὸς τὴν κατοικίαν του, ὁ ἄλλος πορεύεται ἀκριβῶς ἐκεῖ, ἐνθα ὁ πρῶτος εὔρε τροφάς. Φαίνεται ὅμως ὡς ἂν τὸ τρίψιμον τῶν κεραίων ἦτο μόνον

ἀπλοῦς χαιρετισμὸς, ὡς λ. γ. ἡ χειραψία παρ' ἡμῖν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ὅτι ἡ συνομιλία, ἡ συνεννόησις πρέπει ἄλλως πως νὰ γίνηται. Κατὰ τινα ἐκθεσὶν τοῦ καθηγητοῦ Λανδοῦ πρὸς τὴν Ἑταιρίαν τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, ἐν τῇ Ῥηνικῇ Πρωσσίᾳ, οἱ μύρμηκες ἔχουσιν ἠχητικὸν τι ὄργανον, ὡς τὸ τῶν σφηκῶν. Εἶνε δὲ φυσικόν, ὅτι ἔχοντες τοιοῦτον ὄργανον, βεβαίως θὰ τὸ μεταχειρίζονται· καὶ ἂν καὶ ὁ ἀποδιδόμενος ἦχος δὲν δύναται ἴσως νὰ ἦνε διὰ τὴν λεπτότητά του καθ' ὅλου ἀκουστός εἰς ἀνθρώπινα ὦτα, οὐδὲν ἦττον δύναται ἴσως οὗτος νὰ ἐπαρκῆ εἰς πραγματικὴν μικρὰν γλώσσαν, δι' ἧς νὰ συνεννοῶνται οἱ μύρμηκες. Ὁ βηθεὶς καθηγητὴς ὁμολογεῖ, ὅτι πολλάκις παρετήρησε λεπτότατον τινα συρικτικὸν ἦχον προερχόμενον ἐκ τῶν φαλάγγων μεγάλων μυρμηκῶν, ὅταν αὐταὶ εὐρίσκωσιν ἀντίστασιν. Λεῖπει μόνον νὰ μάθωμεν ἂν ἔχωσι καὶ ὄργανον δι' οὗ νὰ ἀκούωσι τὰ δι' ἡμᾶς ἀνηκουστα, ἀπράλλακτα ὅπως ἀκτίνες ἀδιόρατοι δύνανται νὰ κατασταθῶσι φωτεινά. Τότε δὲ ἐπιχειρηματικὸς τις σοφὸς θὰ δυνήθῃ νὰ μᾶς δωροφορήσῃ Συγκριτικὴν τινα γραμματικὴν τῆς μυρμηκικῆς γλώσσης.

Σ.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

12. Διὰ τὴν οἱ κηπουροὶ προφυλάττουσι τὰ τρυφερά φυτὰ καὶ τὰ ἀνθὰ ἀπὸ τῆς ἐπιανεργείας μεγάλου φύχου, καλύπτοντες αὐτὰ διὰ λεπτῶν ψιφθῶν.

Διότι ἡ ψιφθὸς ἐμποδίζει τὸ θερμαντικὸν τῶν ἀνθῶν καὶ τῶν φυτῶν νὰ ἐξέλθῃ, καθὼς καὶ τὸν ψυχρὸν ἀέρα νὰ εἰσέλθῃ καὶ νὰ ἀφαιρέσῃ τὸ θερμαντικὸν αὐτῶν. Ὅταν δὲ κατὰ τὴν νύκτα χειμῶνος κάμῃ πολὺ ψυχρὸς, καὶ ἡ θερμοκρασία τοῦ ἀέρος φθάσῃ εἰς τὸ μηδενικόν, ὅτε τὸ ὕδωρ μεταβάλλεται εἰς πάγον, τότε τὰ φυτὰ κινδυνεύουσι νὰ καταστραφῶσι καὶ ζηραίνονται πολ- λάκις· τότε δὲ λέγομεν: τάχαψε ὁ πάγος. Ἰδοὺ ὅμως τί συμβαίνει. Τὰ φυτὰ, τὰ ἀνθὰ ἔχουσιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῶν ὑγρὰ τινα τὰ ὅποια ὀνομάζομεν χυμούς. Ὅταν οἱ χυμοὶ αὐτοὶ ἀποψυχθῶσι καὶ φθάσωσιν εἰς τὴν θερμοκρασίαν τοῦ μηδενικοῦ, μεταβάλλονται εἰς πάγον. Ἄλλ', ὡς γνωρίζετε, ὅταν τὸ ὕδωρ μεταβληθῇ εἰς πάγον ἐξογκοῦται, ἔνεκα δὲ τούτου ὁ πάγος ἐπιπλέει τοῦ ὕδατος. Ἡ δύναμις δὲ αὕτη ἡ διασταλτικὴ εἶναι τόσῳ μεγάλη, ὥστε ἂν πληρώσητε σιδηροῦν σωλῆνα μὲ ὕδωρ καὶ τὸν κλείσητε ἐρμητικῶς, εἰπεὶτα δὲ τὸν ἀποψύξητε μέχρι τοῦ μηδενικοῦ, καθ' ἣν στιγμὴν τὸ ὕδωρ μεταβάλλεται εἰς πάγον, ὁ σωλὴν διαρρήγνυται. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ μὲ τὰ ἀσθενῆ καὶ λεπτοφυῆ ἀνθὰ, ὅταν ταῦτα ἀποψύχωνται. Οἱ χυμοὶ πηγνύνται, ἐξογκοῦνται καὶ διαρρήγνυσι τοὺς

ἱστοὺς καὶ τὰ ἀγγεῖα τοῦ φυτοῦ, τὸ ὅποιον διὰ τούτου ἀποθνήσκει καὶ ζηραίνεται.

13. Διὰ τὸ πῦρ εἶναι πολὺ ζωηρότερον, ἢ τοὶ ἀνάπτε εὐκολώτερον κατὰ τὸν χειμῶνα ἐν καιρῷ μεγάλου φύχου:

Ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ, ὡς πάντα τὰ ἀέρια, θερμαινόμενος διαστέλλεται καὶ ἐξογκοῦται ἀπ' ἐναντίας ψυχόμενος, συστέλλεται καὶ συμπυκνοῦται. Ἐν καιρῷ λοιπὸν μεγάλου φύχου ὁ ἀήρ εἶναι πολὺ πυκνότερος, καὶ ἐπειδὴ χρῆσιμῶς διὰ τοῦ δξυγόνου του ὡς τροφή εἰς τὸ πῦρ, καθιστᾷ αὐτὸ πολὺ ζωηρότερον, διότι εἰς τὸν αὐτὸν ὄγκον ἐγκλείει περισσότερον δξυγόνον.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΒΙΒΑΙΟΝ

τὸ τυπωθὲν μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς τυπογραφίας.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἐγίγνετο ἐν Εὐρώπῃ ἡ θεία ἀνακάλυψις τῆς τυπογραφίας, πλείστον μέρος τῆς Ἑλλάδος ὑπέκειτο εἰς φράγκους δυνάστας, τὸ δὲ Βυζαντινὸν κράτος περιωρίζετο σχεδὸν εἰς μόνην τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔπνεε τὰ λοιπὰ. Κυριευθεῖσης δὲ καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐστάθη ἐπὶ τῶν θάλων τῆς ἀγίας Σοφίας ἡ ἡμισέληνος, καὶ ἐδεδεμένθῃ διὰ θαρῶν ἀλύσεων ἅπαν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, καταδικασθὲν εἰς οἰκτρὰν δουλείαν. Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν ἐπωδύνῳ καταστάσει διατελοῦντες οἱ πατέρες ἡμῶν, δὲν ἠδύναντο ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι νὰ ἐπωφεληθῶσι τῆς ἐφευρέσεως τοῦ τύπου· διὸ αἱ πρῶται ἑλληνικαὶ τυπογραφίαι συνεστήθησαν ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου εἶχον καταφύγει πλείστοι λόγιοι Ἕλληνες, καὶ ἐκ τῶν Ἰταλικῶν πόλεων τὰ Μεδιόλανα ἔδωκαν εἰς φῶς τὸ πρῶτον ἑλληνικὸν βιβλίον, τὴν τοῦ Λασκάρως γραμματικὴν, τυπωθεῖσαν τῷ 1476. Ἀκολούθως συνεστήθησαν τυπογραφεῖα ἑλληνικὰ ἐν Ἐνετίᾳ, ἐν Φλωρεντίᾳ, ἐν Ῥώμῃ καὶ ἀλλαχοῦ, ἔνθα ἐξεθίδοντο, εἴτε ὑπὸ Ἑλλήνων, εἴτε ὑπὸ ξένων, τὰ βιβλία τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας ἡμῶν φιλολογίας.

Ὁ πρῶτος ὅστις συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ εἰσαγάγῃ ἐν Ἑλλάδι τὴν τυπογραφίαν ὑπῆρξεν ὁ πατριάρχης Κύριλλος ὁ Λούκαρις, καὶ ἀπέστειλεν ἐπὶ τούτῳ εἰς Ἀγγλίαν τὸν ἐκ Κεφαλληνίας ἱερομόναχον Νικόδημον Μεταξᾶν, ὅπως ἐκμάθῃ τὴν τυπογραφικὴν τέχνην. Ὁ Μεταξᾶς κατέπλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ ἑρετανικοῦ ἐμπορικοῦ πλοίου, κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ ἔτους 1627, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὰ τε πιεστήρια καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ διάφορα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, ἀγορασθέντα ἐν Λονδίῳ ἰδίᾳ δαπάνῃ. Ἄμα φθὰς μετέβη παρὰ τῷ πατριάρχῃ Κυρίλλῳ, ἐκεῖθεν δὲ μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κορινθίου παρὰ τῷ Ἀγγλῷ πρεσβυτῇ, ὃν παρεκάλει νὰ διὰ τῆς ἐπιτροπῆς

τοῦ ἐξομαλύνῃ πᾶν ἐκ μέρους τῶν τουρκικῶν τελωνείων κατὰ τῆς ἀποβιβάσεως πρόσκομμα. Ὁ πρέσβυς ἔσπευσε νὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ τούτῳ τὰ εἰκότα ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Κυρίλλου καὶ μετὰ τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Γερασίμου, καὶ μεταβὰς παρὰ τῷ μεγάλῳ βεζύρη, ἔλαβεν ἰδιόχειρον ἄδειαν, ὅπως τὸ τυπογραφεῖον καὶ τὰ βιβλία εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν πόλιν. Ὁ πατριάρχης τὸν παρεκάλει νὰ ἐργάζεται τὸ τυπογραφεῖον ἐν τῇ πρεσβείᾳ· ἀλλ' ὁ πρέσβυς συνουλεύσας νὰ μεταφερθῇ εἰς ἄλλην οἰκίαν προστατευόμενον ὑπ' αὐτοῦ, ἵνα οὕτω δύναται ὁ Μεταξᾶς νὰ ἐνεργῇ ἀνετώτερον, μὴ ἐκτιθέμενος ἀμέσως εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ Γάλλου πρέσβευς, ἰνὸς τῶν θερμότερων τοῦ Ἰησοῦιτισμοῦ ὑπεραπιστῶν. Ὅθεν συστήσας ὁ Μεταξᾶς τὸ τυπογραφεῖον εἰς οἰκίαν τινα πλησίον τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας, ἤρξατο ἀμέσως τῆς ἐργασίας του, καὶ κατὰ τὸν μῆνα Νοέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἶδε τὸ φῶς τὸ πρῶτον προῖον τῶν πειστηρίων του, ὅπερ εἶναι τὸ ἀκόλουθον σύγγραμμα.

«Τοῦ μακαριωτάτου καὶ σοφωτάτου πατρὸς ἡμῶν Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, τὰ ἐνὺν δὲ οἰκουμενικοῦ Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου, σύντομος πραγματεία κατὰ Ἰουδαίων ἐν ἀπλῇ διαλέκτῳ πρὸς Γεώργιον τὸν Πάργαν. Ἐτυπώθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, δαπάνῃ τε καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ πανοσιωτάτου καὶ λογιωτάτου ἐν Ἱερομονάχοις Κυρίου Νικοδήμου τοῦ Μεταξᾶ. Ἐν ἔτει α' α' α'. Εἰς μικρὸν 400».

Τοῦ σπανιωτάτου τούτου βιβλίου ὑπάρχει εὐτυχῶς ἐν ἀντίτυπον ἐν τῇ Δημοσίᾳ ἡμῶν βιβλιοθήκῃ, δωρηθὲν ὑπὸ τοῦ Κ. Σ. Ζαμπελίου.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν συνεστήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ ὑπὸ τοῦ Νικοδήμου Μεταξᾶ βιβλίσια τυπογραφία, συνεστήθησαν μέχρι τοῦ ἔτους 1820 ἑνδεκά ἄλλαι τυπογραφίαι ἐν Μοσχόπολει, Κωνσταντινουπόλει, Ἀθῶνι, Σμύρνῃ, Κερκύρᾳ, Ζακύνθῳ, Κυδωνίαις καὶ Χίῳ, ἐν αἷς ἔξετυπώθησαν οὐκ ὀλίγα βιβλία. Ἐκραγείσης δὲ τῆς ἱεράς ἡμῶν ἐπαναστάσεως, ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης ἐκόμισεν ἐν Ἑλλάδι τὸ πρῶτον τυπογραφεῖον, ὅπερ συνεστήθη ἐν Κορίνθῳ καὶ ὀνομάσθη Ἑθνικόν. Ἐν τῷ τυπογραφεῖῳ τούτῳ μετετύπωσεν ὁ Δ. Ὑψηλάντης τῇ 30 Ἰουλίου 1821 τοὺς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου ἐκδοθέντας ἐν Ἰασίῳ Στρατιωτικοὺς Νόμους, συγκεκριμένους ἐξ ἄρθρων δώδεκα καὶ ἀφορῶντας τὸ ποινικὸν μέρος καὶ τὴν ὀρκοδοσίαν τοῦ στρατιώτου. Ἐν τῇ τυπογραφίᾳ ταύτῃ ἐτυπώθη κατὰ Φεβρουάριον τοῦ ἐπομένου ἔτους καὶ τὸ ἐξῆς φυλλάδιον, ὅπερ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ πρῶτον βιβλίον τυπωθὲν ἐν τῇ ἐλευθερᾷ Ἑλλάδι. Ἐπιπροσώρινόν πολιτευμα τῆς Ἑλλάδος. Ἐκδοσὶς πρώτη. Ἐν Κορίνθῳ, Ἀ' ἀνεξαρτησίας, α' α' α'. Εἰς 80, σελ. 37.»

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τῆς τυπογραφίας ἐν τῇ ἐλευθερᾷ Ἑλλάδι, ὅπου νῦν ὑπάρχουσιν ὑπὲρ τὰ 80 τυπογραφεῖα.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ὅντως ἀξία θαυμασμοῦ ἐστὶν ἡ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος ἀκρίβεια τῶν δημοσίων λειτουργῶν ἐν Γερμανίᾳ. Ἡ ἀκρίβεια, ὁ ζήλος, ἡ αὐταπάρνησις τούτων ἀποτελοῦσιν, ὡς εἰς πάντας τοὺς κλάδους τοῦ δημοσίου βίου, οὕτω καὶ ἐν τῷ στρατῷ, ἀναντίρρητον καὶ μεγάλην δύναμιν, ἣν παραδόξως ἀνεγνώρισε καὶ ὁ γάλλος συνταγματάρχης Στόφφελ ἐν ταῖς περὶ πρωσικοῦ στρατοῦ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἐκθέσεσιν αὐτοῦ, ταῖς δημοσιευθεῖσαις μεταξὺ τῶν μυστικῶν τῆς πεσοῦσης αὐτοκρατορίας ἐγγράφων. Εἰσέλθετε εἰς οἰονδήποτε δημόσιον γραφεῖον· θέλετε ἰδεῖ πάντας τοὺς ἐν αὐτῷ, φερούντας τὸ παραδόσιμον τῆς ἐθιμοταξίας ἔνδυμα (μαῦρην θελάδαν καὶ λευκὸν λαίμοδέτην) ὅπως εὐπρεπῶς παρίστανται τοῖς ἀνωτέροις αὐτῶν, καὶ ἐνασχολούμενους ἐν μέσῳ ἄκρας σιγῆς. Οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι, οἵτινες τὴν θέσιν αὐτῶν ἀπέκτησαν μετὰ ἐπανειλημμένας καὶ αὐστηράς θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς ἐξετάσεως, μετρίως ἀπολαμβάνουσιν ἀντιμισθίας, εἰσὶν οἰκογενειάρχαι, οὐδεμίαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀξιοῦσιν ἢ ἐλπίζουσι προαγωγὴν, καὶ ὅμως ἐργάζονται, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἕως τοῦ ἐσχάτου, μετὰ τοιοῦτου ζήλου καὶ τρυφῆς πεποιθήσεως ἑκαστος, ὡς ἂν εἰ ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ καὶ μόνου ἐξηρτάτο ἡ τύχη ὀλοκλήρου τοῦ κράτους. Εὐτυχῆς τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, παρ' ᾧ οἱ δημόσιοι λειτουργοὶ τοιαῦτα φρονούντες οὕτως ἐργάζονται! Διότι ἐν τῷ Κράτει, ἐν τῇ μεγάλῃ αὐτῇ τῆς κυβερνήσεως μηχανῇ, ὡς ἐν πάσῃ ἄλλῃ μηχανῇ, δὲν ἀρκεῖ νὰ κινῶνται καλῶς οἱ κύριοι μοχλοὶ, ἀνάγκη νὰ ἔχωσι καλῶς καὶ νὰ κινῶνται καταλλήλως καὶ οἱ ἐλάχιστοι τροχίσκοι καὶ τὰ ἐλάχιστα μέρη τῆς μηχανῆς, καὶ τότε μόνον ἐν τῷ συνόλῳ ἡ μηχανὴ στερεῶς καὶ μετ' ἀκρίβειας κινεῖται καὶ θαυμαστά παράγει ἔργα.

Δ. Σ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΑΙΟΣ.

ΨΕΚΑΔΕΣ ΒΡΟΧΗΣ

Τὸ ρόδον ἦτο κατάβροχον ἐκ τῆς καταιγίδος· πλήρες δὲ τῶν ἐκ τῆς βροχῆς ψεκάδων τὸ ἄνθος ἔκλινε κατὰ γῆς τὴν χαρίζεσαν κεφαλήν του.

Τὰ φύλλα καταστάζοντα ἐφαίνοντο ὡς νὰ ἐκλαίαν τὸ στέλεχος, ἐξ οὗ εἶχεν ἀποσπασθῇ τὸ ρόδον, καὶ τὸν θάμνον, ὅπου εἶχε βλαστήσει.

1. Παῖλος Ἀθήνας.

Ἦρπασα ζωηρῶς τὸ ῥόδον, εἰ καὶ κάθυρον,
ἀλλ' ἔνεκα τῆς βιαίας ταύτης κινήσεως τὸ ῥόδον
ἐφυλλοβόρησε καὶ ἐσκέπασε τὴν γῆν μὲ τὰ δια-
σκορπισθέντα φύλλα του.

Καὶ εἶπα:—Ποσάκις οἱ ἄνθρωποι μετεχειρί-
σθησαν ἀπαράλλακτα καρδίαις κυρτωμένας ὑπὸ
τὸ βάρος τῆς θλίψεως! Ἐὰν ἠγγίξω μὲ ὀλιγω-
τέραν τραχύτητα τὸ χαριέν τοῦτο ῥόδον, θὰ
ἠδύνατο νὰ λάμψη ἀκόμη στιγμὰς τινάς.

Παρομοίως, ἐὰν σπογγίσωμεν μετὰ προσοχῆς
κρύφον τι δάκρυ, δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ἐπακολου-
θοῦν εἰς αὐτὸ τὸ μειδιάμα. COWPER.

Ἡ ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΩΝ ΚΟΡΑΣΙΩΝ

Γλυκὸ τοῦ κόσμου στήριγμα,
Ἀθάνατη Μαρία,
Ἐσὺ π' ἀκούς τῆ δέησι
Ποῦ ψώνουν τὰ παιδία,
Ἄκου κ' ἡμᾶς ποῦ ψώνουμε
Σ' εὐχὴν τὴν προσευχὴν μας
Ποῦ ἀπ' τὴν πιστὴ ψυχὴν μας
Βγαίνει γιὰ σὲ θερμά.

Ἐγὼ, Κυρά, ἔς τὴ σκέπη σου
Τὴν πικραμένη χίρρα,
Σ' τὸν πεινασμένο ἀνοίγεις
Ἑσπλαχνικὴ τὴ θύρα,
Δόσε τοῦ σκλάβου, Δέσποινα,
Ἐλεύθερη πατρίδα,
Τοῦ κατὴ τὴν ἐλπίδα,
Ποῦ πλῆσι ἔς τὴν ξενειτιά.

Εὐλόγησε τὰ ἀνεύρατα
Τοῦ βρέφους ποῦ κοιμάται,
Ὅδηγησε τὰ βήματα
Τῆς κόρης ποῦ φοβᾶται
Στείλε δροσὴν κ' ἀνάπαυσιν
Σ' τοῦ ἀρρώστου τὸ κλινάρι,
Ἐγὼ ἔς τὴ θεία σου χάρι
Τὰ μαθρὰ τὰ φτωχά.

Τὴ μάνα παρηγόρησε,
Πῶχει παιδί ἔς τὰ ξένα,
Καὶ χύσε μίαν ἀκτινὰ σου
Εἰς τὸν τυφλὸ Παρθένα.
Κράτει τὸ γάλα ἀμίαντο
Τοῦ βρέφους ποῦ βυζαίνει.
Στρέψε ἔς τὴν οἰκουμένην
Τὸ βλέμμα Ἑσπλαχνικό.

Στείλε, σεμνὴ βασίλισσα,
Σ' τὸ πλάσμα σου γαλήνην,
Χύσε εἰς τὰ στήθη τ' ἄκαρδα
Ἀγάπην, ἔλεημοσύνην
Χάριος τὸ χαμόγελο
Σ' τὰ μαρμαίμενα χεῖλην,
Κάμε νὰ γίνουσι φίλοι
Ὁ ἔχθρος μὲ τὸν ἐχθρό.

Τ' ἀνδρόγυνο ποῦ ἐχώρισε,
Ἐσὺ, Κυρά, ἔνωσέ το,
Διῶξε μακρὰ τὴν ἔχθρα του,
Καὶ πάλι εὐλόγησέ το.
Ἀνάπαυσιν τὰ κόκαλα,
Ποῦ κλεῖ βαθεῖα τὸ χῶμα,
Καὶ ζέστανε τὸ στρώμα,
Τῆς μάνας, τοῦ παιδιοῦ.

Δέξου ἔς τὰ οὐράνια στήθη σου
Τ' ἀνήλικα, Παρθένα,
Ποῦ παραιτοῦν τὴ μάνα τους
Γιὰ ν' ἀλλοθύνῃ σὲ ξένα.

Τὸ χέρι κ' αἶμα ἀντάμειψε
Ποῦ τ' ἄρραπὸν χορταίνει,
Ποῦ τὸ κορμὶ θερμαίνει
Τοῦ μαύρου τοῦ γυμνοῦ.

Εὐλόγησε τὰ δάκρυα,
Καλὴ μας Παναγία,
Ὅπου μὲ πάθος χύνονται
Ἐμπρὸς ἔς τὴ δυστυχία.
Συχώρησε καὶ φώτισε
Ἐκείνον ποῦ πλανήθη,
Καὶ χύσε του εἰς τὰ στήθη
Τὴν ἰστίαν τῆ γλυκειά.

Αυπήσου τὴν Ἑλλάδα μας,
Τὴν ἄτυχη Πατρίδα,
Πάλι ἔς τὸν κόσμον δεῖξέ τη
Μὲ σκῆπτρο καὶ χλαμύδα!
Κάμε νὰ σφίξη Ἐλεύθερα
Εἰς τὴ θερμὴ ἀγκαλιὰ της
Τὰ μαθρὰ τὰ παιδιὰ της,
Ποῦ κλαίει ἔς τὴ σκλαβιά! . . .

Καὶ ἔβρισε τὰ τέκνα σου,
Ποῦ σὲ παρακαλοῦνε,
Μὲ τῆς Λαμπρῆς τὸ φόρεμα
Τὴν Ἠπειρὸν νὰ ἴδουσι
Νὰ πλέξουν τὴν εἰκόνα σου
Μ' Ἐλεύθερα λουλούδια,
Κ' Ἐλεύθερα τραγούδια
Νὰ ψάλλουσι γλυκά!

^{Ἐν Ζακύνθῳ.}

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΡΤΥΡΟΚΗ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Χθὲς ἔμαθες γεγονός τι ἱστορικὸν ἢ ἐπι-
στημονικόν ἡμέτερον ἀπὸ τῆς τῆς, ἢ ἀνέγνω-
σες συγγραφέα, ὅστις τὸ ἀγνοεῖ. Ἐκπληττεσαι
διὰ τὴν ἀγνοίαν ταύτην, ἀγανακτεῖς, σπεύδεις
νὰ τὸ ἀναγγείλῃς μετὰ πολλοῦ κρότου εἰς τοὺς
περὶ σεαυτὸν: λήθη, ἀδυναμία, ἀλαζονεία, συ-
χνότητα κακῆ πίστεως καὶ ἐπίδειξις γελοία! Ὅτι
ἦτο καλὸν τότε νὰ ἐτόλμα τις νὰ σοὶ εἴπῃ τὰ
ἐξῆς: «Ἀπὸ πότε τὸ γνωρίζετε;» Ἄς ἡμεθεὶς εἰ-
λικρινεῖς. Ἄς ἐνθυμηθῶμεν ὅτι ὅλοι ἡμῶν αἱ
γνώσεις ἡμετέρας εἶνε θεσσαυρὸς ἐλάχιστος ὡς πρὸς
ὅλα ἐκεῖνα, ὅσα δὲν θὰ μάθωμεν ποτέ. Ὁ δὲ
πλησίον μας, ὅστις δὴποτε καὶ ἂν ἦνε, θὰ εἴη
πολλὰ πράγματα νὰ μᾶς διδάξῃ.

* * Ὅστις ἀρνεῖται εἰς τοὺς γέροντας συγ-
γενεῖς του τὸν ὀφειλόμενον τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ
σεβασμοῦ φόρον, ἢ ὅστις καταφρονεῖ τὴν εὐερ-
γετήσασαν αὐτὸν χεῖρα, ὅταν αὐτὴ, ὑπὸ τοῦ χει-
μῶνος τῶν χρόνων κατεψυγμένη, κατασταθῇ
ἀνίκανος πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν εὐεργετημάτων,
οὐ μόνον δὲν εἶνε χριστιανὸς, ἀλλ' οὐδὲ ἄνθρω-
πος, μᾶλλον δὲ τέρας εἶνε, ὅπερ ἐπισύρει ἐναν-
τίον τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν κατάραν τῆς ἀχα-
ριστίας καὶ τὴν ἀποστροφὴν τοῦ κόσμου ὅ-
λου. (Zschokke.)

* * Ἡ ἀξία ἀγαθῆς τιμῆς πράξεως ἀπόλλυται
διὰ τοῦ ἐλαχίστου κέρδους ὅπερ ἐξ αὐτῆς πο-
ριζόμεθα. Διηγούμενοι αὐτὴν ἱκανοποιούμεν τὴν

1. Ἄστιον Ἡμερολόγιον 1870.

φιλαυτίαν μας, καὶ οὕτω μηδενίζομεν τὴν ὀφει-
λομένην ἡμῖν εὐγνωμοσύνην. (Balzac.)

* * Τὸ ν' ἀναφέρῃς τὰς κακὰς πράξεις τῶν
ἄλλων πρὸ δικαιολογίαν τῶν ἰδικῶν σου, εἶνε
τὸ ἴδιον ὡς νὰ θέλῃς νὰ νιφθῇς μὲ βόρβο-
ρον. (Petit-Senn.)

* * Ὅταν ἀποφασίζῃ τις νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς
τὸν τόπον του, πρέπει πρῶτον νὰ καλοξετάσῃ
μήπως πρῶτον καὶ κύριον θέλῃ νὰ φανῇ χρή-
σιμος εἰς τὸν ἑαυτὸν του.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Περὶ τῶν δημοσίων βιβλιοθηκῶν τῆς Ἑλβετίας.

Πρὸς διάδοσιν καὶ ἐξάπλωσιν τῆς παιδείας δὲν
ἀρκεῖ ἡ ἀνίδρυσις σχολείων, ἀλλ' εἶνε προσέτι
ἀνάγκη νὰ παρέχωμεν τῷ λαῷ τὴν εὐκολίαν καὶ
τὰ μέσα τοῦ ἀναγινώσκειν. Ὅπως δὲ τὸ τε-
λευταῖον τοῦτο κατορθωθῇ, πρέπει νὰ ὑπάρ-
χωσι πολλαὶ δημοσὶαι βιβλιοθήκαι. Δύο κυρίως
χώραι ἠννόησαν ἀκριβῶς τὴν ἀνάγκην ταύτην,
ἡ Ἀμερικὴ δηλονότι καὶ ἡ Ἑλβετία.

Κατὰ σύγγραμμά τι, δημοσιευθὲν ἐσχάτως ἐν
Βέρνη τῆς Ἑλβετίας, ὑπὸ τὸν τίτλον: *Al* δη-
μοσὶαι βιβλιοθήκαι τῆς Ἑλβετίας ἐν 1868 ἔτει,
ὑπάρχουσι βιβλιοθήκαι δημοσὶαι 2,006 κατὰ
τοὺς πίνακας τῆς Ἑλβετικῆς στατιστικῆς Ἑ-
ταιρίας* πρέπει ὅμως νὰ προστεθῶσι καὶ 84 βι-
βλιοθήκαι, τῶν ὁποίων ἡ ὑπαρξίς εἶνε βεβαία,
καίτοι αὐταὶ δὲν ἐπεμφθῶσι πρὸς τὴν Ἑλβετι-
κὴν στατιστικὴν Ἑταιρίαν πληροφορίας περὶ τῆς
συγκροτήσεως αὐτῶν καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν
ἐν αὐταῖς ὑπαρχόντων τόμων. Ὡστε ὁ ὅλικός
ἀριθμὸς τῶν βιβλιοθηκῶν τῆς Ἑλβετίας ἀνα-
βαίνει εἰς 2,090, κατὰ μέσον ὄρον δὲ ἀναλο-
γεῖ μία βιβλιοθήκη ἐπὶ 1,209 κατοίκων.

Λαμβάνοντες δὲ τὴν Ἑλβετίαν κατ' ἐθνικό-
τητα, ἔχομεν ἐν μὲν τῇ γερμανικῇ Ἑλβετίᾳ
1,556 βιβλιοθήκας, ἥτοι μίαν ἐπὶ 1,208 κα-
τοίκων ἐν δὲ τῇ γαλλικῇ Ἑλβετίᾳ 512 βιβλιο-
θήκας, ἥτοι μίαν ἐπὶ 1,274 κατοίκων, καὶ ἐν
τῇ ἰταλικῇ Ἑλβετίᾳ 22 βιβλιοθήκας, ἥτοι μίαν
ἐπὶ 5,620 κατοίκων.

Τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα τῶν βιβλιοθηκῶν τού-
των ἐν 1868 ἔτει ἀνῆλθεν εἰς 265,165 φράγ-
κα, ἐδαπανήθησαν δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 288,
894 φράγκα, ἐξ ὧν 208,549 φράγκα πρὸς ἀγο-
ραν βιβλίων. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω 2006 βιβλιοθη-
κῶν 50,7 ταῖς 100 ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἐπι-
κάτειαν, ἢ εἰς τὰς κόμας, 22,7 ταῖς 100 εἰς
διαφόρους ἐταιρίας καὶ 22,6 εἰς ἄλλα σωματεία.

Προγνωστικὰ σημεῖα τῆς καταστάσεως τοῦ καιροῦ.

Ἀναγινώσκουμεν ἐν τῇ Gazette d'Augsbourg
ἀριθμοὺς τινὰς περιεργωτάτους περὶ τῶν προ-
γνωστικῶν σημείων τῆς καταστάσεως τοῦ
καιροῦ, δημοσιευθέντας συνεπεῖα μετεωρολογι-

κῶν παρατηρήσεων, γινομένων σήμερον ἐν ταῖς
πλείσταις τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1870 μέχρι τοῦ 1872
ἔτους ὁ ἀριθμὸς τῶν προαναγγελευθεισῶν θυελ-
λῶν σχετικῶς πρὸς τὰς πράγματι γενομένας
εἶνε ὡς 65 πρὸς 80.

Ἐν Ἀμερικῇ ἡ πρόγνωσις τῆς καταστάσεως
τοῦ καιροῦ ἀπολαμβάνει μεγίστης εὐνοίας. Ἐπὶ
400 δὲ προειδοποιήσεων πρὸς τὸ κοινὸν περὶ
τῆς καταστάσεως τοῦ καιροῦ 76 ἐβεβαιώθησαν
διὰ παρατηρήσεων ὑστέρων. Ἡ ἀνολογία μάλι-
στα βαίνει πρὸς τὰ πρόσω, καὶ ἐλπίζεται, ὅτι
αἱ πιθανότητες θέλουσι σχεδὸν φθάσει τὴν πραγ-
ματικότητα. Ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ ἡ πρόγνωσις
τῆς καταστάσεως τοῦ καιροῦ ὠφελεῖ τὴν αὐ-
ξοῦσαν πρόδοσιν τῆς ναυτιλίας, τῆς γεωρ-
γίας καὶ πολλῶν ἄλλων βιομηχανιῶν. Ὅθεν
καὶ ἡ Κυβέρνησις, πεισθεῖσα περὶ τῆς ἐκ τῶν εἰ-
δοποιήσεων τούτων προσγινομένης ὠφελείας,
δαπανᾷ 25,000 δολλὰρ ὑπὲρ τῶν τηλεγραφικῶν
δελτίων, δι' ὧν ἀναγγέλλεται ἡ κατάστασις
τῆς ἀτμοσφαιρίας, καὶ ὑπὲρ τινῶν ἄλλων πρὸς
τοῦτο ἀπαιτουμένων.

Δύναται τις νὰ σχηματίσῃ ἰδέαν ἀκριβῆ περὶ
τῆς ἐπεκτάσεως ἣν ἔλαβον αἱ τοιαῦται δημο-
σιεύσεις ἐκ τῶν ἐξῆς στατιστικῶν σημειώσεων.
Κατὰ τινὰ ἐκθεσιν τοῦ ἀμερικανικοῦ γραφείου, ὁ
ἀριθμὸς τῶν δελτίων περὶ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς
καταστάσεως, τῶν δημοσιευθέντων κατὰ τὸ 1872
ἔτος, ἀνῆλθεν εἰς 187,617, ὁ τῶν μετεωρολο-
γικῶν χαρτῶν εἰς 200,503, ὁ τῶν δημοσιευθει-
σῶν εἰδήσεων ἐν ταῖς ἡμερησίαις περὶ τῆς κατα-
στάσεως τοῦ καιροῦ ἀριθμὸς εἰς 50,878, καὶ ὁ
τῶν προειδοποιήσεων περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ
καιροῦ εἰς 1,095. Ἡ γνώσις ἄρα περὶ τοῦ και-
ροῦ διεδόθη τοιουτοτρόπως διὰ τοῦ τύπου εἰς
30 ἑκατομμύρια κατοίκων.

Βεβαίως ὅμως πρόκειται περὶ πιθανοτήτων.
Ἐν τῇ παρούσῃ δὲ καταστάσει τῆς ἐπιστήμης,
νῦν ὅτε ἀγνοοῦμεν εἰσέτι νόμους τινὰς ἀτμο-
σφαιρικούς, πρέπει νὰ παραιτηθῶμεν τῆς ἰδέας,
ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ προγινώσκωμεν τὴν κατά-
στασιν τοῦ καιροῦ πρὸ πολλοῦ χρόνου. Εἶναι
ἄρα εἰσέτι πρόβλημα ὁ ὅρισμός ἂν θέλωμεν ἔχη
χειμῶνα δεινὸν ἢ εὐάρεστον, θέρος δροσερὸν, ἢ
τοῦναντίον.

Ὡστε ἡ πρόγνωσις περιορίζεται ἀπλῶς εἰς
τὸ νὰ ὀρίσωμεν ἐκ τῶν προτέρων τὴν κατάστα-
σιν τῆς ἀτμοσφαιρίας κατὰ τὴν αὐρίον, ἢ κατὰ
τινας ἐξαιρετικὰς περιστάσεις ὀλίγας ἡμέρας πρό-
τερον. Καὶ τότε ὅμως ἀκόμη αἱ διαβεβαιώσεις αὐ-
ταὶ δὲν εἶναι ἀσφαλεῖς, ἀλλ' ἀπλῶς πιθανότης
ὑπάρχει περὶ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως.

Ἐν τῇ αὐτῇ ἡμερησίᾳ ἀναγινώσκουμεν, ὅτι ἐν
Βαυαρίᾳ πρόκειται νὰ καταρτισθῇ τηλεγραφικὴ
ὑπηρεσία, ἀφορῶσα εἰδικῶς τὴν μετεωρολογίαν,
νὰ συντελῇ δὲ τὸ τηλεγραφικὸν τοῦτο τμήμα

μετά τῆς Βορείου Γερμανίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ μετὰ τῆς Αὐστρίας, ὅπως συμπληρωθῆ κενόν τι ὑπάρχον ὡς πρὸς τὰ τηλεγραφικὰ δελτία.

Τὰ πάντα χρησιμοποιοῦνται ἐν Παρισίαις.

Τὰ πάντα χρησιμοποιοῦνται, τίποτε δὲν πηγαίνει χαμένον εἰς τὴν ἀπέραντον ἐκείνην πόλιν, τοὺς Παρισίους. Δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα ὅσον παλαιωμένον, ὅσον εὐτελές, ὅσον καταπεφρονημένον καὶ ἂν ὑποτεθῆ, τὸ ὁποῖον εὐφυῆς τις ἀνθρώπος νὰ μὴ ἐμπορῆ νὰ ἐπωφεληθῆ. Ὑπάρχει δὲ ἰδιαιτέρως τις κλάδος βιομηχανίας εἰς τὴν παρέχουσι τὴν πρώτην ὕλην οἱ μαθηταὶ αἱ ἐνδαιτώμενοι εἰς τὰ ἐκπαιδευτήρια. Τὰ παιδιά δὴ λαδῆ συνειζέουσι νὰ ζυμώνωσι, νὰ πλάττωσι διὰ τῶν δακτύλων μέρος ἐκ τοῦ ἄρτου των, τοῦτο δὲ τὸ βίπτουσι, τὸ πετῶσι διὰ λακτισμάτων εἰς τὰς αὐλάς, ἐνθα διέρχονται τὰς ὥρας τῆς διαχύσεως. Ὅλα αὐτὰ τὰ κομμάτια, σκοτισμένα, μελανωμένα, ῥιμμένα εἰς τὰ ρυάκια, συληρόνονται καὶ ἐκβάλλονται ὁμοῦ μὲ τὰ ἄλλα σαρόμακα. Οἱ ὑπηρεταὶ τὰ συλλέγουσι καὶ τὰ πωλοῦσι εἰς ἰδιαιτέρους ἀρτοποιούς, οἵτινες ἐκ νέου τὰ κατεργάζονται. Οἱ ἀρτοποιοὶ οὗτοι διαιροῦσι τὸ ἐμπόρευμά των εἰς κατηγορίας, ἀναλόγως τῆς καλλιτέρας ἢ χειροτέρας αὐτοῦ καταστάσεως. Καὶ ὅσα μὲν κομμάτια εἶνε ὑποφερτά, τὰ φρύγουσιν εἰς τὸν φούρνον, καὶ ἀφ' οὗ τὰ περάσωσιν ἀπὸ τὸν τρίπτην, τὰ καθιστῶσι χρήσιμα διὰ σοῦπαν. Τὰ χειρότερα τὰ παρασκευάζουσι δι' ἄλλους κλάδους τῆς μαγειρικῆς. Ὅσα εἶνε εἰς πολὺ κακὴν κατάστασιν τὰ κοπνίζουσι, καὶ κάμνουσιν ἐξ αὐτῶν τὸ λεικὸν ἐκεῖνο ξύσμα, διὰ τοῦ ὁποῖου οἱ κρεωπῶλαι κουκκίζουσι τὰς κοτελέττας, ἢ τὸ φαῖον, διὰ τοῦ ὁποῖου οἱ ἀλλαντοπῶλαι ἐπιπάσσουσι τὰ χοιρομήρια. Ὡς πρὸς τὰ ὅλας ἀνωφελῆ πρὸς τροφήν, ἐκεῖνα, ἀφ' οὗ τὰ μαυρίζωσιν εἰς τὸ πῦρ, τὰ μετατρέπουσιν εἰς κόνιν, τὰ ἀναμιγνύουσι μὲ μέλι βίπτοντες μέσα καὶ τινὰς σταγόνας ἡδυσμένου, καὶ τοιοῦτοτρόπως κατασκευάζουσι ὀδοντόκονιν, ὅχι ἀνάξιν λόγου, ὡς λέγουσιν.

Φρόνιμος ἰατρός.

Φρόνιμός τις ἰατρός ἔλεγε πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς του· Ἄσκειτε τὰ σῶμά σας, ἔστε εὐθυμοὶ, μὴ ἐξοκέλλετε εἰς καταχρήσεις, καὶ ἐμὲ πέμψατέ με ἐς κόρακας.

Εἰς Ἀνακτορεῖς.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Ἀερισμὸς τοῦ καυτῶνος πῶν ἀρρώστων.

Β'

Οἱ συγγάμις ἐν κοιτῶσιν ἀρρώστων γινόμενοι εὐοσμοὶ καπνισμοὶ οὐδόλως καταστρέφουσιν ἢ διαλύουσιν, ὡς κοινῶς πιστεύεται, τὰς ἐν αὐτοῖς

κακὰς ὁσμάς, ἀλλὰ καλύπτουσι μόνον αὐτὰς ἐπὶ μικρὸν· ὅθεν καὶ οὐδεμίαν φέρουσιν ὠφέλειαν ἄλλην, ἢ ὅτι μετριάξουσιν τὴν αἴσθησιν αὐτῶν, μέχρις οὗ καταστῆ δυνατόν νὰ ἀερισθῆ προσωκόντως τὸ δωμάτιον. Αἱ πρὸς τοιοῦτους καπνισμοὺς ἐν χρήσει οὐσίαι εἶναι ποικίλαι· ἢ συνηθεστέρα παρ' ἡμῖν εἶναι ἡ ζάχαρις· ταύτης τεμάχια τινὰ μικρὰ, βίπτόμενα ἐπὶ ἀνθρώκων ἀναμιγμένων, ἀναδίδουσιν εὐώδεις καπνοὺς. Εὐοσμοὶ εἶναι καὶ ὁ ἐκ τῆς καύσεως κόνεως ἠλέκτρον καπνός, ἀλλὰ πλὴν τοῦ δαπανηροῦ δὲν εἶναι καὶ εὐχάριστος εἰς πάντας ἢ ἐκ τοῦ καιομένου ἠλέκτρον ὁσμή· εἰς τινὰς μάλιστα καὶ δυσχεραίνει τὴν ἀναπνοήν. Αἶψαν εὐάριστοι τούναντιον πρὸς πάντας εἶναι οἱ δι' εὐώδους ὕδατος τῆς Κολωνίας (eau de Cologne) βαντισμοί. Εὐχάριστοι εἶναι καὶ οἱ δι' ὄξους καπνισμοὶ, γινόμενοι τῆ ἐπιχύσει ὄξους ἐπὶ κελῶς πετυρωμένης πλίνθου ἢ κεκχυμένου σιδήρου, ἢ τῆ ἐξατμίσει ζέοντος ὄξους ἀπὸ τινος ἀγγείου. Ἄλλ', ὡς ἤδη ἐβρέθη, ἅπαντες οἱ καπνισμοὶ οὗτοι ὡς καὶ οἱ βαντισμοί, καίπερ εὐώδεις, καλύπτουσι μόνον τὴν ἐν τῷ δωμάτιῳ κακὴν ὁσμήν, οὐδόλως δὲ θελιτοῦσι τὸν ἀέρα· ὥστε κατ' οὐδὲν δύνανται νὰ ἀντικαταστήσωσι τὸν ἀερισμὸν.

Γενικὸς δὲ κανὼν περὶ πάντων τούτων τῶν καπνισμῶν ἔστω· 1^{ον}) νὰ γίνωνται μετὰ μέτρου· 2^{ον}) ἡ ὁσμή αὐτῶν νὰ ἴηαι εὐάριστος τῷ ἀρρώστῳ· καὶ 3^{ον}) νὰ παρακολουθῆ αὐτοὺς, ὡς τάχιον, ὁ ἀληθὴς ἀερισμὸς, ὁ ἐκ τῆς προσεργωγῆς ἐξώθεν καθαροῦ ἀέρος.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Καταστροφὴ σφηκῶν.

Ὅλοι γνωρίζουν, γράφει γεωπόνος τις, ὅτι τὰ ἔντομα φεύγουσι τὸ ἔλαιον τερεβινθίνης (κοινῶς νέφτι). Θελήσας νὰ δοκιμάσω ἂν δὲν προξενῆ καὶ θάνατον εἰς αὐτὰ, ἐπέθηκα εἰς καρπὸν τινὰ πεπτωκότα, τὸν ὁποῖον σφήκες πολλὰ περιστοιχοῦν, ποτήριον περιέχον βραχυδάκιον βρεγμένον εἰς ἔλαιον τερεβινθίνης· αἱ σφήκες περιεβόμβησαν ὀλίγας στιγμὰς περὶ τὸ ποτήριον, καὶ εἰς δέκα δευτερόλεπτα ἀπέθανον ἐξ ἀσφυξίας. Εἰς φωλεᾶν σφηκῶν ἔχυσα ῥακοτύρον ἐκ τοῦ ἰδίου ἐλαίου καὶ τὴν ἐπράξα μὲ πανίον βρεγμένον εἰς αὐτὸ καὶ μὲ χῶμα· τὴν ἐπιούσαν σφήκες τινες, αἵτινες εἶχον μείνει ἐκτός τῆς φωλεᾶς, προσεπάθουν περιτράγουσαι τὸ χῶμα νὰ ἐλευθερώσωσι τοὺς συνοίκους των· ὅταν ὁμοῦς ἤγγισαν εἰς τὸ βρεγμένον ἐν τῷ ἐλαίῳ πανίον, ἔφυγον, παραιτηθεῖσαι τοῦ ἔργου· κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξήλειψα ὅλας τὰς σφήκας καὶ ἄλλα ἔντομα, τὰ ὁποῖα εἶχον φωλεὰς εἰς τὸν κῆπόν μου.